

Сірий Орел Орест ГАВРИЛЮК

П Л А С Т О В И Й Н О В А К

МАТЕРІЯЛИ ДО ЗАЯВИ ВСТУПУ

В С І П Р А В А З А С Т Е Р Е Ж Е Н І

COPYRIGHT BY "PLAST", UKRAINIAN YOUTH ORGANIZATION, INC.

БІБЛІОТЕКА В. О. Р. Ч. 20.

НЬЮ-ЙОРК

1971

У К Р А Ї Н С Ь К И Й П Л А С Т
КОНФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУДАВА
Кадра новацьких виховників "ОРЛИНИЙ КРУГ"

Бібліотека "ВОГНЮ ОРЛИНОЇ РАДИ":

Редакція: пл. сен. Володимир Е. КУЛИНИЧ, P.O. Box 609 - Cooper
Sta.; New York, N. Y. 10003; U. S. A.

Адміністрація: пл. сен. Оксана КУЗИШИН, 50-16, 63rd Street;
Woodside, N. Y. 11377; U. S. A.

Випуск ч. 20:

Сірий Орел Орест ГАВРИЛЮК: "Пластовий Новак - Матеріали до Заяви
Вступу", 1971.

Всі права застережені. Відбито офсетом у Нью-Йорку. Наклад 500
примірників.

Printed in U. S. A.

Правильник УПН передбачує, що дитина, яка вступає до Уладу Пластових Новаків, через перших 6 - 9 тижнів є прихильником. Протягом того підготовного періоду вона привчається жити в гурті зі своїми ровесниками та познаколюється з новацтвом. По закінченні цього пробного періоду, вона складає заяву вступу й щойно тоді стає пластовим новаком.

Досі мало виховників мало вироблений ясний погляд, що саме дитина має в тім пробнім періоді робити. Щоби допомогти в тім, головню молодшим виховникам, проєктую вісім зайнять, які містять у собі підготову до новацтва й до складення заяви вступу.

Проєктовані програмки є безтемні. Це тому, що уважаю, що місце безтемних програмок є передусім у праці з наймолодшими хлопцями. Другою важливою причиною є те, що є в нас тенденція повірвати наймолодші рої наймолодшим, найменше досвідченим братчикам /чи ця тенденція є правильна - це річ дискусійна, в яку на цьому місці не є вказаним глибше входити/. Здається мені, отже, що початкуючим братчикам є легше починати роботу від безтемних зайнять, а щойно поступенно вчитися складати програму кожного зайняття до одної провідної думки - теми.

Ці програмки переводили практично з новаками по раз перший Сірі Орли: Надя Кулинич і Ромко Пиріг. На цьому місці дякую їм за дружню допомогу й завваги, які вможливили пристосування цього матеріялу до вимог роботи в новацьких роях.-

Сірі Орел Орел

У січні, 1971.

З М І С Т

Зайняття ч. 1: сходини.....	7
Зайняття ч. 2: сходини.....	12
Зайняття ч. 3: сходини.....	14
Зайняття ч. 4: сходини.....	18
Зайняття ч. 5: прогулянка.....	27
Зайняття ч. 6: сходини.....	30
Зайняття ч. 7: сходини.....	35
Зайняття ч. 8: гніздовий вогник.....	39

ЗАЙНЯТТЯ Ч. 1: СХОДИНИ

МЕТА: Запізнання з кандидатами на новаків.

ВИРЯД: Предмети до гри, т. 7.

1. ВІДКРИТТЯ /10хв./:

Всі беруться за руки й творять коло. Опустити руки. Братчик пояснить, що така уставка називається: круг. Новаки стають усе в круг на початок і кінець зайняття, а також часто до різних гор і т.п. На другий раз не потрібно братися за руки, лише кожний стає на своє місце в крузі. Братчик каже, як він називається /ім"я й прізвище/ та пояснює, як хлопці мають кликати його /на пр. Братчик Стефко/. Він буде їхнім братчиком і буде разом з ними бавитися. Всі хочуть належати до Пласту, правда? Але не кожний може стати пластовим новаком, а лише той, хто дійсно хоче бути добрим пластовим новаком і що його всі новаки приймуть до новацького гурту. Тому ми вперед мусимо показати, що хочемо бути добрими пластовими новаками, а тоді будемо просити всіх новаків, з цілого гнізда, щоби вони прийняли нас до новацького гурту. Якщо ми хочемо бути добрими новаками, то мусимо вміти робити все так, як дійсні новаки. Новаки мають своє привітання, свій клич, яким вітаються й пращаються на зайняттях, а також коли зустрічаються, чи здоровлять своїх пластових зверхників. Цим привітом є слово "Готуйсь!" Коли новак є в однострою, то при привіті складає праву руку в "головку зайчика" /показати, як/. Привіт "Готуйсь!" буде нагадувати нам кожного разу, що ми маємо готуватися бути добрими новаками, а потім добрими пластунами. Коли братчик вітає новаків "Готуйсь!", тоді всі новаки відповідають разом голосно "Готуйсь!" /Перевести це привітання, повторити, якщо за першим разом не вдалося/. Для кращого запізнання братчик каже ще раз, як він називається, а потім кожний новак по черзі каже своє ім"я й прізвище /перевірка присутності/.

2. РОЗПОВІДЬ /5хв./: "Про лисика Гострозубчика і сову Бистроумку".

Коли срібнолиций місяченько зачепився одним рогом за вершок Великого Дуба, то мама-лисиця зачесала своїх діток своїм язиком і сказала: -Ходім, діточки, відведу вас до звірячої школи!

І пішли вони. Зараз за мамою ступав поважно, як годиться школяреві, Лисик-Гострозубчик, а за ним підбігали дві його сестрички: Жовте Очко і Сиренька. Перескочили вони потічок, минули молоді берізки, завернули під горбок і вийшли на галявину.

На галявині вже була сила-силенна народу. Всі звірі привели своїх дітей до школи. Під дубком примістилися ведмедята. Вовченята посідали вкупці на середині галявини. Дещо осторонь, з лівого боку, зайняли місця оленята й саренки. Зайченята присіли з-заду, під буком. Їжачки на своїх шпильках принесли листки-зошити. Борсученята посідали на самому переді перед великим пеньком-катедрою. А на галузках дерев навколо було стільки різних пташенят, що й годі перелічити всіх! Наші лисенята посідали рядком зправа, під кушем ліщини.

Аж раптом на середину вилетіла Сова-Бистроумка й постукала дзьобом об катедру. Стало тихо-тихесенько. Всі встали й гуртом проказали молитву. А потім, привітавши паню вчительку Бистроум-

ку, посідали й почалося навчання.

-Ви бачили всі, як сходить сонце?- почала свою науку Сова-Бистроумка. -Ото ж, як піти в той бік, де сонце сходить, ліс швидко кінчається, а починається поле. У полі росте виноград. Вам ніколи не вільно виходити туди, бо винограду беруть злі собаки. Це перша й найважливіша річ, яку мусите запам'ятати.

-Е, що вона може знати?- подумав собі Гострозубчик. -Адже вона цілий день спить і лише вночі виходить на світ Божий. А нам мама приносила винограду - він такий солодкий! Добре, що вже тепер сам знаю, де його дістати!- І Гострозубчик тихенько, щоб не бачила пані вчителька, скочив під кущ ліщини і помандрував у той бік, де сонце сходить.

Ішов він недовго, аж прийшов на край ліса. Потягнув носиком вліво, потягнув носиком вправо: нічого не чути, всюди тихо. Урадуваний Гострозубчик вискочив у поле. А там - солоденький виноград! Гострозубчик ів, ів - аж почув, що вже більше не може. Глянув він вправо, глянув він вліво, позіхнув раз, другий, а далі звинувся в клубочок і так серед винограду заснув.

Збудив Гострозубчика старший крик. -Гав, гав!- кричав хтось з лівого боку. -Гав, гав, гав!!!- почулося зовсім близько зправа. -Ах, то певно ті злі собаки! Що тут робити - Тікати!- майнула в Гострозубчика думка. Та його ноги немов примерзли до землі й ніяк не хотіли понести Гострозубчика назад у ліс. А з-за листків винограду вже показався відкритий рот собаки з рядом блискучих зубів і великим червоним язиком з якого спливала піна. Гострозубчик ледве спромігся писнути: -Рятуйте!

Аж тут нагло над полем зашуміло щось велике й темне, пронеслося грімке: -Гу,гу, гу, гууу!!!- і Сова-Бистроумка з гострим дзьобом і кігтями кинулася на собаку. Вона, бачте, закінчивши навчання, вибралася на прохід і в своїм леті побачила, як собака кинулася на Гострозубчика. І тепер, коли собака побачив її, то затулив хвоста поміж ноги й кинувся тікати. А Гострозубчик, користаючи з того, побіг що-сили в ліс. Біг він без перестанку, аж поки не опинився біля своєї неньки й сестричок у рідній норі під корінням Великого Дуба.

Другого вечора Гострозубчик подякував пані вчительці Сові-Бистроумці за рятунок і обіцяв, що завжди буде чемний. І від того часу завжди пильно слухав пані вчительки й ніколи більше не виходив сам у поле по виноград.

3. ГРА /10 хв./: "Квач".

Одного з граців вибирають квачем, від якого тікають всі, а квач їх ловить. Кого спіймає /Доторкнеться рукою/, той вигукує "Я КВАЧ!", підносячи руку догори і тоді всі діти тікають від нового квача, що їх ловить.

Правила гри:

- а/ Квачеві не вільно ганятись за кимсь одним.
- б/ Пійманим вважається той, до кого квач тільки доторкнеться.
- в/ Вибігати за межі майдану не вільно. Той, хто це зробить, уважається за пійманого і сетає квачем.

4. РОЗПОВІДЬ /5хв./: "Як Гострозубчик став новаком".

Біг раз Лисик-Гострозубчик лісом та побачив барвистого метелика. Забажалося йому метелика піймати. Але - ба: метелик летить і летить щораз то далі, а Гострозубчик за ним женеться. Біжить він і біжить, аж раптом: глип! Що це? - Велика галявина серед лі-

су, а на ній півколом колиби. Посередині галявини високі щогли і трохи збоку вогник горить. Кругом вогника сидять малі хлопчики, та всі в одностроях, а в декого ще й ніж великий при поясі! Сидять вони всі і слухають, що їм розказує найстарший – мабуть їжній провідник.

Дивиться Гострозубчик і надивуватися не може, бо ще такої чудачії в лісі не видав. А коли ті хлопці при вогнику стали співа-ти веселу пісню й пустилися у жвавий танок, Гострозубчик забажав придивитися зблизька. Та ледве висунув носика із кущів, як раптом збоку пронеслось:

–Стій! Хто йде?!

Аж присів бідний Гострозубчик з переляку. Дивиться – а там стоїть найменший мабуть хлопчик, та з такою величезною палицею! Ще й свиставка в нього на шиї висить. Ледве спромігся Гострозубчик писнути:

–Це я! Лисик-Гострозубчик! – А потім, набравши більше відваги, питає: –А ти хто такий?

–Я новак Дусьо, – відповідає стійковий.

–І звідкіля ви всі тут взялися? – питає далі Гострозубчик. Таких дивних звірів я ще не бачив у нашому лісі!

–Та ми не звірі – засміявся Дусьо. – Ми українські новаци! А приїхали ми з міста сюди у табір.

–Що ж ви тут робите?

–О, ми маємо дуже багато цікавих зайнять. Граємося, слухаємо розповідей наших братчиків, маємо змаги, ходимо на прогулянки... А увечорі відбуваємо вогники.

–То дуже цікаво! А чи міг би і я до вас пристати?

–Не знаю, мусів би ж просити братчика...

–З ким же ти, Дусю, тут так говориш? – почувся несподівано голос братчика чергового. Це він, бачте, почув розмову і прийшов подивитися.

–Прошу братчика, новак Дусьо зголошує, що до табору прийшов Лисик-Гострозубчик – звітував Дусьо. А потім додав: –Гострозубчик хоче стати новачком.

–О, це нелегка справа – відповів братчик. – Умієш ти бігти в перегони? – спитав Гострозубчика.

–Умію!

–А скакати через тин?

–Умію!

–А перейти потік по кладці?

–Не лише по кладці вмію перейти, але і перескочити потік зумію!

–Коли так, то ходи зі мною до братчика бунчужного.

Пішли вони. Вислухав братчик бунчужний справи: так і так. А потім записав Гострозубчика у велику книгу і дав йому дозвіл залишитися в таборі. Призначив його до роя, що в ньому був Дусьо.

З того часу Гострозубчик став жити з новачками в таборі. Брав участь в усіх теренових грах, знав найкращі місця на прогулянки, і разом з усіма новачками при вогнику танцював "Шевчика". А на закінчення табору разом з іншими новачками зі свого роя дістав від братчика коменданта жовту новацьку хустину.

А знаєте, як називався Рій, що в ньому був Гострозубчик? – Рій "Лисики", аякже!

5. ПІСНЯ /10 хв./: "Новацька пісня".

Ми діти українські,
Ми юні, мов квітки:
Маленькі жовтодзюби,
Пластові новачки.

Ми любимо рідні хати,
Широкий степ і гай.
Від Сяну до Кубані
Лежить наш рідний край.

Як виростем великі,
Хоробрі воюючи, -
Відстоєм Україну
Від ворожої руки!

Пояснити, що це є гімн усіх новачків і новачок. Співається на "струнко".

6. НОВАЦЬКИЙ ВПОРЯД /10 хв./: Постави на "струнко".

Показати, як виглядає й навчити хлопців стояти на струнко.
Пояснити, коли стається на "Струнко" /коли співають гімн, несуть або підносять на щоглу прапор, а також на команду "Струнко!"/

7. ГРА /10 хв./: "Які переміни на столі".

Виряд: Стіл, кільканадцять дрібних предметів.

На столі розкладається 6 - 10 дрібних предметів /коли новачки вже вправилися, можна число збільшувати/. Новачки приглядаються їм продовж 1 хвилини. Після того вони виходять з кімнати, а виховник робить деякі переміни /змінює уклад предметів, заступає деякі предмети іншими, віднімає або й додає нові предмети/. На даний знак новачки повертаються і мають показати зроблені зміни. Починаючи від малої кількості предметів та незначних змін, згодом перейти до більшої кількості та ускладнених змін. Гру переводити як підготовку до гри Кіма.

8. САМОДІЯЛЬНА ГРА /10 хв./: Інсценізація розповіді /т. 4/

9. ЗАКРИТТЯ /10 хв./:

Збірка в крузі. Заповідження часу й місця наступних сходин.
Сказати хлопцям, що на сходини все мають приносити зі собою олівець. Привіт "Готуйсь!"

По перших сходинах братчик повинен заізнатися з батьками хлопців. Якщо батьки не приходять до домівки по дітей, тоді впорядник повинен відвідати хату члена роя, щоби батьки могли побачити, який то той "братчик" їхнього сина. Найкраще наперед домовитися телефоном що до відповідного часу відвідин. Під час відвідин треба:

- а/ Просити батьків о співпрацю у виховній пластовій роботі. Вказаним є, щоби батьки стали членами Пластприяту /заздалегідь узгодити це з гніздовим/.
- б/ Повідомити про місце, час, та тривання сходин та ев. інших запланованих зайнять.
- в/ Поінформувати про заплановану за місяць південну прогулянку.
- г/ Повідомити, що приблизно за 6 тижнів відбудеться вогник гнізда, коли їх син повинен скласти заяву вступу, й тоді формально стане новачком /тепер переходить щойно підготову до новацтва/ та тоді вперше матиме право вдягнути однострій. Треба, щоби батьки до того часу придбали однострій. Тоді теж /від складення заяви вступу/ новачок має почати платити внесок. Просити родичів, щоби дали можливість дитині заощадити собі гроші на внески.
- г/ Пояснити про обов'язок передплати "Готуйсь" і по можності прийняти гроші на передплату.
- д/ Подбати, щоби родичі підписали заяву /згода на приступлення

дитини до гнізда/ - заздалегідь узгодити це з гніздовим.

- е/ Дістати всі дані про дитину, які потрібні до картотеки.
- є/ Відповісти на всі запити, які родичі можуть мати, а коли впорядник не знає відповіді, записати собі, спитати гніздового й згодом дати батькам відповідь /найкраще телефоном/.

ЗАЙНЯТТЯ Ч. 2: СХОДИНИ.

МЕТА: Організація роя, вивчення вечірньої молитви.

ВИРЯД: Ройове знам"я, жовтий і зелений папір, ножиці, клей, папір до рисування.

ПІДГОТОВКА: Намітити назву роя.

1. ВІДКРИТТЯ /10 хв./:

Збірка в крузі. Привіт "Готуйсь!" Перевірка присутності: кожний хлопець по черзі каже ім"я того, хто стоїть на право від нього в крузі.

2. ВИБІР НАЗВИ РОЯ /10 хв./:

Вперед сказати хлопцям, що всі ми творимо рій. Рій в новачтві - це гурт хлопців, які все на заняттях разом бавляться. Ніхто не може прийти до нашого роя, якщо ми його не приймемо. Кожний рій має свою назву. Пояснити, які можуть бути назви. Можна підчеркнути добрі прикмети символу, що його впорядник намітив. Не може бути назва: "Орли", "Орлики", "Орлята" і т.п. По виборі назви сказати хлопцям, що два з них, які викажуться найкращими під час сьогоднішніх сходин, будуть призначені ройовим і заступником ройового. Їх завданням буде помагати братчикові в переводженні зайнятть, уважати, щоби все в домівці було в порядку і т.д.

3. МАЙСТРУВАННЯ /20 хв./: Знам"я роя.

Пояснити, що це таке знам"я і показати задалегідь придбане знам"я роя /гляди: Правильник УПН/. Заповісти, що знаменом буде опікуватися ройовий. Кожний новак робить для себе подібне знам"я з паперу.

4. ПІСНЯ /10 хв./: Новацька вечірня молитва.

Боже, що дав нам цю днину
Сонця і праці і гри,
В тиху вечірню годину
Нашу молитву прийми.

Мрії, що в серці зродились,
Силу, що в грудях росте,
Боже, хай ангел окрилить,
В ясних нам снах збереже/.

/Співати на мелодію: "Боже вислухай благання"/.

5. ГРА /10 хв./: "Куточки".

Діти стають біля дерев або в накреслених на землі колах. Один з грачів, що лишитьсь не біля дерева, - чи поза колом - підходить до того, що стоїть в колі й каже: "Мишко, мишко, продай мені свій куточок!" - "Не продам!" - відповідає мишка, і в цей час діти перебігають, міняючись колами, а той, що був без кола - намагається скочити в порожнє коло. Як це йому вдасться, то той, хто лишається без кола - починає сам питати: "Мишко, мишко, продай мені свій куточок!"... і гра продовжується, як спочатку. Коли тому, що стоїть посередині, довший час ніяк не вдасться захопити собі вільне коло, впорядник вигукує: "Хата горить!" і тоді всі мусять помінатися колами і в цей час вже легко зайняти одне із звільнених кол.

Правила гри:

а/ Мінятися колами тим, що стоять поруч або через одно коло, не

вільно. Можна перебігати не ближче через два кола.

б/ Не затримуватися в своєму куточку і частіше мінятися.

Вказівки до гри: Ця гра добре проходить на великій площі, де багато дерев, що розташовані недалеко одне від одного. Спочатку куточки /дерева, кола/ треба розміщувати ближче і поступово збільшувати віддаль між куточками /деревами, колами/.

6. ПІСНЯ /5 хв./: Новацька вечірня молитва /повторення/.

7. РОЗПОВІДЬ /5 хв./: "Осипко та шапка".

Та й погана ж шапка в Осипка. Завжди захищається тоді, коли Осипко має виходити з хати.

-Пожди!- погрожує хлопчина. -Попрошу матері, щоб тебе продала.

-Нехай продає. І так мушу колись втекти від тебе, бо згорю від сорому. Вчора ти зустрів знайому тітку і не привітався. Сьогодні мало що до самої середини церкви не ввійшов, не знімаючи мене. Недавно в домівці те саме. Сором!

-Нудна! Не має в мене голови на те, щоб про таке думала- говорить хлопець, і входить до фотографа, щоб відобрати світлини.

Забув замкнути двері, шапки не скинув. А шапка знялася з голови й крізь відкриті двері котиться по вулиці й гукає:

-Як не маєш голови, то навіщо тобі шапка!

Круть-верть! Круть-верть! Утікає через вулицю, як куля. Осипко за нею. Спотикнувся, перевернувся, встав, знов женеться. Хлопці сміються. Кричать: -Тримай, лови!

Вкінці впала шапка на розі вулиці купчисі під ноги й щойно там Осипко піймав її. З превеликої люті так сильно наложив її на голову, що аж вуха накрила.

-О, тепер уже тебе не мине! Продам тебе й все!- муркотить собі Осипко під носом. Та вмить пройшов гнів, бо почув музику.

-Тра-та-та-та! Бум! Бум!- маршують вулицею пластуни. Напереді оркестра: грають сурми, дуднить барабан. Осипко пішов за пластунами. А пластові ряди повернулися вправо й через дугуватий вхід Пластового Дому увійшли на пластовий майдан. А за ними й пішоходи. Пластуни усталися в чотирикутник коло високої щогли. Хорунжі підійшли з прапором під щоглу, щоб піднести його.

Шапка порушилася неспокійно на голові Осипка. То ж він взяв її до рук, а то знов утече. Саме в тій хвилині почув Осипко, а біля нього батько сказав синові:

-Зними шапку, як підносять прапор! Невже ж не сором тобі?! Гляди! Цей малюк знає про це, а ти ще ні!

Лицько Осипка зарум'янилося з радості. Він щиро притиснув шапку до себе:

-О ні! Не продам її нізащо в світі.

/За О. Душинською/.

8. ГРА /10 хв./: "Квац простий" /диви зайняття ч. 1/.

9. ЗАКРИТТЯ /10 хв./:

Збірка в крузі. Визначити ройового й заступника. Пояснити, що їх мусять усі слухати. Коли вже хлопці стануть новачками й дістануть однострої, то ройовий і заступник ройового носитимуть на однострою відзнаки своєї функції. Заповідження часу й місця наступних сходин. Новацька пісня. Привіт "Готуйсь!"

З А Й Н Я Т Т Я Ч. З: С Х О Д И Н И.

МЕТА: Заведення ройового обряду, розуміння життя в гурті.

ВИРЯД: Папір до рисування, предмети до гри.

ПІДГОТОВА: Придумати ройовий обряд.

1. ВІДКРИТТЯ /10 хв./:

Збірка в крузі. Пояснити ройовий обряд і перевести його. Привіт "Готуйсь!" Перевірка присутності: Братчик покаже ройовий прапорець /знам"я/ і ще раз пояснить його. Кожний хлопець по черзі скаже якусь одну добру прикмету ройового символу, що зображений на прапорці.

2. ПІСНЯ /10 хв./: "Пластове Надобраніч" /пояснити й вивчити/.

Ніч вже йде,
за верхом
Ясне сонце давно вже зайшло.
Тихо спи,
без тривоги,-
Тут є Бог!

3. ГРА /10 хв./: "Муляр".

По середині грища рисується дві рівнобіжні до себе чертки, віддалені від себе на два кроки, т.зв. мур. На тім мурі стає і не сміє його переступати один із учасників "муляр". Всі інші стають лавою при одному кінці грища /залі/ й коли муляр крикне: "Цегла!" - перебігають через мур на другий кінець площі. Кого муляр діткне рукою по плечах, той стає цеглиною і його муляр примуровує коло стіни на мурі. Мур росте, бо за кожною цеглиною місце до перебігання вузлає. Найзручніший останній сате мулярем і гра продовжується.

4. РОЗПОВІДЬ /5 хв./: "Зимівля звірів".

В одного ледачого й злого хазяїна був віл. Роботящий був віл, багато роботи робив, - а вола за все це в холодній повітці держали й харчі погані давали йому.

Прийшла зима люта: стужа, голод.

-Покину я лихого хазяїна - піду в світ за очі. Гірше не буде.

І покинув він хазяїна.

Йде віл, іде, а назустріч йому баран.

-Куди йдеш, баране?- питає віл.

-Від зими лютої тікаю - літа красного шукаю,- каже йому баран.

-Ходи зі мною - веселіше буде.

От і пішли вони вдвох. Ідуть вони, йдуть, а назустріч їм свиня снігом бреде, рожає.

-Куди, клаповуха, йдеш?- питає віл.

-Від зими лютої тікаю - літа красного шукаю,- одказує свиня.

-Ходи з нами - веселіше буде.

Всі вони гуртом ідуть далі, а назустріч їм - гусак. Іде гусак, з боку на бік перевелюється, сам до себе говорить.

-Куди, гусаче, йдеш?

-Від зими лютої тікаю - літа красного шукаю,- відказує гусак.

-Ну, ходи з нами - веселіше буде.

От і гусак пішов з ними. Ідуть вони, йдуть, а назустріч їм півник-співунець, червоний гребінець, поважно так ступає, ку-ку-рі-ку своє виспівує.

-Куди, півнику, йдеш?

-Від зими лютої тікаю - літа красного шукаю,- відказує півник-стрибунець.

-Ходи з нами - веселіше буде.

Ідуть вони всі вкупі. Вечоріє, а мороз - розлютувався, аж кусає. Віл і каже:

-Шукаймо, друзі, хати!

-Мені тая хата непотрібна: в мене кожух теплий,- баран каже.

-І я морозу не боюся,- свиня каже, -я в землю зариюся.

-А нас пух буде гріти,- кажуть гусак із півнем.

Довелося одному воліві йти шукати. Бродить він, бродить у лісі, аж раптом дивиться - стоїть у гушавині хатина, а коло неї ще й стіжок сіна. Зажив тоді сам він приспівуючи: в теплі, в добрі - їжа воліві смашна й хатина тепла.

А то раз уранці, на світанку чує віл - хтось стукає. Відчинив віл двері, а коло дверей стоїть баран, змерз, аж тіло труситься.

-Пусти, брате, погрітися.

-А ти ж казав, що в тебе кожух теплий... Не пушу!

-Бичку, брате, пусти мене до хати, а то пропаду. Прости мій нерозум, будем гуртом жити. Вже тепер я добре бачу, що в гурті наша сила!

Подумав віл, подумав, та й пустив барана.

А трохи пізніше й свиня придибала до вола.

-Пусти, брате, погрітися.

-Ні, не пушу, ти в землю зариешся та й так перезимуєш.

-Бичку, брате, попусти мене до хати, а то пропаду. Прости мій нерозум, будем гуртом жити. Вже тепер я добре бачу - що в гурті наша сила.

Подумав віл, подумав, та й пустив свиню.

Минуло багато часу - плентаються до вола, мов старці, гусак із півнем.

-Пусти, братіку, погрітися.

-Ну пушу - вас пух гріє!

-Бичку, брате, пусти нас до хати. Мороз припікає, ніжка примерзає, як не пустиш, загинемо! Прости нам, нерозумним, будемо гуртом жити. Тепер уже добре бачимо, що в гурті наша сила.

Подумав віл, подумав, та й пустив до хатини й гусака з півнем.

Стали тоді жити вони всі вкупі.

Бігла собі, поживи шукаючи, повз хату лисиця. Чує - півень пісні виспівує. Забажалось лисичці півнячого м'яся посмакувати - та як його дістати? Пішла тоді лисиця на хитрощі: побігла до ведмедя й до вовка, та й каже їм:

-Знайшла я вам, друзі мої дорогі, гарну поживу: тобі, вдеме-дю - бугая, тобі, вовче, - барана, а собі - півня.

-Добре, кумасю- одказують ведмідь із вовком -ми твоєї послуги ніколи не забудемо.

Повела лисиця звірів до хатини. Ведмідь тоді й каже вовкові:

-Ти йди вперед.

А вовк одказує йому:

-Ні, ти, ведмедю, більшу силу за мене маєш, тобі треба йти вперед.

-Ну, гаразд, - погодився ведмідь.

Подивився віл у вікно і побачив: до хатини звірі йдуть... Перелякався баран, перелякалася свиня, перелякалися гусак із півнем... Що його робити? А віл тоді й каже:

-Не бійтеся, друзі, нічого. Живемо ми з вами тепер добре, не голодні й тепло нам. А все це тому, що живемо ми в дружбі великій, один одному допомагаємо, з біди друг друга виручаємо. Давайте ж і тепер спільно, друзі, бити наших ворогів...

-Згода, погоджуємось, - загукали всі.

Сказали - зробили.

Як тільки ведмідь підійшов до дверей, не вспів ведмідь і на задні лапи всп"ятись, як віл придавив його до стіни рогами, а баран на всю силу почав бити його своїм лобом. Свиня, часу не гаючи, розпочала шматувати ведмедя своїми іклами й рилом, а гусак теж задніх не пасе; товариство підтримує: кльє ведмедя своїм міцним дзьобом.

Півень вилетів на двері, та на всю силу як загорлає: "Ку-ку-рі-ку"

Вовкові здалося, що півень кричить: "За-рі-жу-у-у!" Перелякався вовк та й кинувся тікати. А лисичка ще раніш за вока втекла. На силу ведмідь вирвався - доброї прочуханки дали йому дружні звірі.

А віл, баран, свиня й гусак з півнем стали знова спокійно собі жити в хатині.

/За Гр. Косинкою/.

5. САМОЦІЯЛЬНА ГРА /10 хв./: Інсценізація розповіді.

6. ЗАГАДКИ /5 хв./:

а/ Штири тики, два патики, сьомий замахайло. /Віл або корова/.

б/ Хто найвірніший хазяїну? /Собака/.

в/ Біле як сніг, надуте як міх, лопатами ходить, а рогом їсть.
/Гусак/.

г/ Маленьке, сивеньке, всіх людей одіє. /Вівця/.

г/ Не дід, а з бородою, не бик, а з рогами, не корова, а молоко дає. /Коза/.

7. РОЗПОВІДЬ /5 хв./: -"Дубки дубенята".

Росли в лісі на полянці Дубки-дубенята, вони вирости хотіли вище Дуба-тата.

Настала зима. Сніг покрив землю, а Дубенятам тільки чубки стримлять з-під снігу. Є в лісі така повірка, що як перескочить якась звірина через деревце, то вже йому не ростити. Тим то зайчик надбіжить і обминає поляну, тим то сарна надбіжить і вбік заверне, бо знають вони, що тут живуть малі Дубки-дубенята, які хочуть вирости вище Дуба-тата.

Аж раз надбіг лис Денис, а за лисом жінка лиса, а за нею лисенята, лисі - вдалися всі в тата. Лис не зважив ні на старий лісовий звичай, ні на те, що малі Дубенята хочуть вирости вище Дуба-тата, перескочив через них, а за лисом жінка лиса, а за нею лисенята, спритні всі - вдалися в тата.

Заплакали гірко Дубки-дубенята. Плачуть день і ніч. Аж тут надходить зайчик і питається:

-Чого ви плачете, малі Дубки-дубенята?

-Як нам не плакати? Через нас перескочив лис Денис, а за лисом жінка лиса, а за нею лисенята, щоб ми не вирости вище Дуба-тата. Ми не можемо ходити, нас земля держить, нас сніг присипав. Піди, Зайчику, попроси, нехай назад перескочить через нас лис Денис, а за лисом жінка лиса, а за нею лисенята, щоб ми всі вирости вище Дуба-тата.

Побіг Зайчик під лисову хату та й просить:

-Лисе, лисе, ой, Денисе, і ти, лиса жінко, і ви, лисі лисенята, перескочте назад через Дубенята, щоб вони вирости вище Дуба-тата.

-Не перескочимо! Не хочемо! Втікай, боягузе куцохвостий!- гаркнув лис з нори.

Зайчик налякався й утік.

-Ніхто тут не допоможе, лише Лісовик,- подумав зайчик і побіг шукати дідуса Лісовика.

А Лісовик сидів у глибокій ярузі і сварився з бабусею Зимою:

-Ви, свахо, таки забагато снігу сипнули на мої дерева. Цій березі аж коси обірвали, а цей дуб аж стогне під тягарем.

-Коли ж мої Сніжиночки хочуть гойдатися.

Зайчик уклонився Лісовикові і сказав:

-Дідусю! Лис Денис, а за лисом жінка лиса, а за нею лисенята перескочили через Дубенята і не хочуть назад перескакувати.

Перестав Дідусь сваритися з Зимою.

-Де ж той лис? Веди мене до нього!

Завів Зайчик дідуса перед лисову хату. Лісовик гукнув:

-Гей, ти, лисе, ти, Денисе, і ти, лиса жінко, і ви, лисі лисенята! Виходьте всі з хати!

Мусів лис вийти з хати. А за лисом жінка лиса і маленькі лисенята притулилися до тата.

Лісовик крикнув строго:

-Знову наробив ти лиха, лисе Денисе!

-Я нічого... - почав викручуватися лис. -Вже таке моє щастя. У селі, аби тільки з'явився, то вже брешуть усі пси, що я кури в ліс поносив...

-До села і до курей не маю ніякого діла! Ви скакали через малі Дубки-дубенята, щоб не вирости вони вище Дуба-тата. Або перескочте зараз назад, або звелю засипати вашу хатку.

Мусів лис перескочити ще раз через Дубенята, а за лисом жінка лиса і маленькі лисенята, що вдалися всі у тата.

Потім розійшлися. Лисяча сім'я пішла до своєї хатки, а Лісовик пішов далі сваритися з бабусею Зимою. На полянці zostалися лише Дубки-дубенята. Вони дуже тішились і співали:

Хоч малі ми Дубенята,

Виростемо вище тата!

/Мирослав Петрів - "Веселка"/.

8. РИСУВАННЯ /15 хв./: "Дубенята і лис" /на підставі розповіді/.

9. ГРА /10 хв./: "Які переміни на столі" /гляди: Зайняття ч. 1/.

10. ЗАКРИТТЯ /5 хв./:

Збірка в крузі. Ройовий обряд. Привіт "Готуйсь!"

ЗАЙНЯТТЯ Ч. 4: СХОДИНИ.

МЕТА: Вивчення заяви вступу й пісні "У похід"

ВИРЯД: Карточки з текстом заяви вступу, папір до рисування, формулярі дозволу батьків.

1. ВІДКРИТТЯ /10 хв./:

Збірка в крузі. Ройовий обряд. Привіт "Готуйсь!" Перевірка присутності: Братчик говорить своє ім'я й прізвище. Новак на право від братчика повторяє й додає своє ім'я й прізвище. Кожний черговий хлопець у крузі повторює всі попередні й додає своє ім'я й прізвище.

2. ПІСНЯ /10 хв./: "У похід" /гляди тех: "Новацький Співаник"/.

Заповіти, що на другий тиждень підемо на прогулянку й вивчити пісню:

Тра-ра! Тра-ра! Тра-ра!

В похід пора, пора!

Вже трули затрубили

І барабани били.

Тра-ра! Тра-ра! Тра-ра!

В похід пора, пора!

Вже пісню заспівали

І вряд всі поставали.

Тра-ра! Тра-ра! Тра-ра!

В похід пора, пора!

3. ГРА /10 хв./: "Ведмідь іде".

При гриці, 40 - 60 кроків довгому і так само широкому, визначається ведмежу "яму" три кроки широку, шість кроків довгу. До граців вибігає з ями "Ведмедище" крикнувши перед тим: "Ведмідь суне!" Потім гонить за ними і старається вдарити когось /діткнути/ обома руками, зложеними разом. Скоро йому вдасться когось діткнути, цей стає зараз "ведмедем" і втікає з ведмедищем до ями. Граці гонять за ведмедем і женуть його. Ведмедища, одначе, бити не вільно, він недоторка.

Ведмідь і ведмедище беруться потім за руки і вибігають з гаври ловити граців. Зловлений є той, кого ведмедище або ведмідь ударив вільною рукою. Він стає ведмедем. По таким ударі втікають усі три, тобто ведмедище й обидва ведмеді, кожний окремо до ями, а граці женуть їх. Потім вибігають усі три ведмеді на лови, тримаючись за руки і гра йде в той спосіб далі. Кожний зловлений вступає в ланцуг, який щораз більше видовжується. Прого до ловлення мають тільки два крайні, а ударяти вільно рукою. Граці гонять ведмедів до ями також тоді, коли ланцуг з якоїнебудь причини урветься.

Якщо ведмеді перед вибігом забудуть крикнути "Ведмідь суне!", наганяють їх назад у яму. Ведмедем стає кожний, що вибігає поза границі грища, або ями, що ударить ведмедів, хоч ті не розірвались, або заступає дорогу ведмедем, коли втікають до ями.

Коли є багато граців, тоді змінюється гру так, що ведмеді не вторять одного ланцюга, тільки кілька ланцюгів по 3 - 5. Тоді б"є лише ведмідь на правому кінці, а ведмідь на лівім ловить і притримує. Коли один з ланцюгів зловить кого, тоді лише його членів гонять граці до ями. Підчас тієї нагінки не вільно іншим ланцюгам нікого ловити. Щойно по нагінці продовжується ловлення далі.

4. РОЗПОВІДЬ /5 хв./: "Ріпка".

Був собі дід Андрушка, а в нього баба Марушка, а в баби донечка Мінка, а в дочки собачка Хвінка, а в собачки товаришка киця Варварка, а в киці вихованка мишка Сіроманка.

Раз весною взяв дід лопату та мотику, скопав на городі грядку велику, гною трохи наносив, грабельками підпушив, зробив пальцем дірку тай посадив ріпку. Працював дід не марно: зійшла ріпка гарно. Щодень ішов дід у город, набравши води повен рот. Своєю ріпку поливав, їй до життя охоти додавав.

Росла дідова ріпка, росла. Зразу така, як мишка була, потім, як кулак, потім, як буряк, потім як два, а на кінці стала така, як дідова голова.

Тішиться дід, аже не знає, де стати. "Час, - каже, - нашу ріпку рвати". Пішов він на город - гуп, гуп! Узав ріпку за зелений чуб; тягне руками, уперся ногами, - мучився, потів увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе дід бабу Марушку: "Ходи, бабусю, не лежи, - мені ріпку вирвати допоможи."

Пішли вони на город - гуп, гуп! Взяв дід ріпку за чуб, баба діда за плече - тягнуть, аж піт тече. Смикає дід ріпку за гичку, смикає баба діда за сорочку, працюють руками, упираються ногами - промучились цілий день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе баба дочку Мінку: "Ходи, доню, не лежи, нам ріпку вирвати поможи".

Пішли вони на город - гуп, гуп! Узав дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, - тягнуть руками, упираються ногами, промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе дочка собачку Хвінку: "Ходи, Хвіночко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи".

Пішли вони на город - гуп, гуп! Узав дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за запаску, собачка дочку за спідничку - промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе собачка кицю Варварку: "Ходи, Варварочко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи".

Пішли вони на город - гуп, гуп! Узав дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку, киця собачку за хвостик. Тягнуть і руками і зубами, упираються ногами. Промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе киця мишку Сіроманку: "Ходи, Сірочко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи".

Пішли вони всі на город-гуп, гуп! Узав дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку, киця собачку за хвостик, мишка кицю за лапку - як потягли так і покотились.

Упала ріпка на діда Андрушку, дід на бабу Марушку, баба на дочку Мінку, дочка на собачку Хвінку, собачка на кицю Варварку, а мишка - шусть у шпарку.

5. САМОДІЯЛЬНА ГРА /10 хв./: Інсценізація розповіді.

6. ВИВЧЕННЯ ЗАЯВИ ВСТУПУ /5 хв./:

Пригадати хлопцям, що ми мусимо хотіти бути добрими новачками та будемо на вогнику просити, щоби нас прийняли до новацького гурту. Повторимо заяву /"Хочу бути добрим пластовим новачком. Прошу прийняти мене до новацького гурту"/ кілька разів: спершу

всі разом, потім кожний по черзі. Братчик дасть кожному карточку з текстом заяви, а хлопці дома попросять батьків, щоб допомогли їм вивчити текст напам'ять.

7. РОЗПОВІДЬ /15 хв./: "Пригоди Янка-страшка".

Посіяла баба Варвара коноплі й від горобців обігнатися не може. Обсіли грядку та й клявуть сім'я, мов би то для них обід залишили. От і задумала баба Варвара поставити на грядці страхополоха.

Взяла красну хустину, загорнула в неї картоплину, встала решето половини і зав'язала кінці. Потім винесла з комори старий мішок, випхала його соломом і прив'язала чотири дрички. На мішок з соломом поклала клунок з половиною — і так народився наш страхополох.

Винесла вона його на город, поставила в коноплях і заходилася прибирати. Закинула йому на плече стару латану свитину, підперезала його мотузком, а на голову поклала обірваний солом'яний капелюх.

— "От і красень, — думає баба Варвара, — тільки б ціпок у руку та й капелюх насунути на чоло, і виглядав би зовсім, як гаєда!"

Вже сягала рукою до капелюха, а страхополох як не крикне:

— Не так, бабо! Треба по-парубоцьки... На вухо!...

— Свят! Свят! — злякалася баба Варвара. — То ти, лобуряко, вже й чепуритись хочеш?

Але не заперечувала, пересунула капелюха на ліве вухо та й каже:

— Постій же тут усе літо, то на зиму тобі сорочку пошию.

І так наш страхополох усе літо на грядці стояв, не їв, не спав, горобців розганяв, щоб сім'я не клявали, конопельок не пошували. Вже під осінь прийшла баба Варвара на город, вибрала коноплі, а страхополохові й "спасибі" не сказала.

Горобці посідали на плоті й цвірінькають:

— Ох, ох... Страхополох... Дивіть, дивіть... В коноплях стояв, зернятка не дав, а сорочки як не мав, так і не має.

Пішов страхополох до баби Варвари та й каже:

— Пошийте мені сорочку!

А баба йому: — Почекай! Бачиш, я ще конопель не мочила.

Вернувся страхополох на город, стоїть на грядці та й чекає, поки баба Варвара коноплі в ставку вимочить, на лезаді розстелить, висушить, то й сорочку пошиє.

Та горобці не чекають. Посідали на плоті й цвірінькають:

— Ох, ох... Страхополох... Дивіть, дивіть... В коноплях стояв, зернятка не дав, а сорочки як не мав, так і не має.

Терпить страхополох, терпить, а далі йде до баби Варвари й просить:

— Пошийте мені сорочку!

А баба йому: — Почекай! Бачиш, я ще й конопель не терла.

Стоїть страхополох на городі й чекає, поки баба Варвара коноплі на терлиці протре, прядиво вичеше, то й сорочку пошиє.

А горобцям байдуше. Посідали на плоті й цвірінькають:

— Ох, ох... Страхополох... Дивіть, дивіть... В коноплях стояв, зернятка не дав, а сорочки як не мав, так і не має.

Йде страхополох ще раз до баби Варвари й просить:

— Пошийте мені сорочку!

А баба йому: — Почекай! Бачиш, я ще конопель не пряла.

Що ж робити? Вернувся страхополох на город, стоїть на грядці й чекає, поки баба Варвара коноплі спряде, намотає мітки, виробить полотно, то й сорочку поніє.

А горобці? Впав сніг, потиснув мороз, і горобцям нічого вже на городі шукати. Всі вони переселилися на бабине обійстя, де баба Варвара щодня курам свіже зерно сипле. А страхополох стоїть на городі в снігу по коліна.

Раз уночі прокинувся Вітрило. Засвистів у лозах... Розбудив молодицю Метелицю, що в ярку під кущами літо проспала, і давай із нею по селу гуляти.

Вітрило гойдається на бабiniх воротах: рип-рип, рип-рип... То з "за рогу хати свисне: в"ю-у-у, в"ю-у-у... То дошкою в плоті залопотить: трах-тах-тах... трах-тах-тах...

-В"ю-у-у... Трах-тах-тах... В"ю-у-у... Трах-тах-тах...- вигравас Вітрило-музика, а молодиця Метелиця взялася в боки, на вулиці гопака танцює, та ще й приспівує:

Якби мені жениха та ще молодого,
Танцювала б гопака до ранку самого.

Але де ж тут жениха взяти? Побачила на городі страхополоха, підхопила його під боки і стала ним крутити-обертати. Та який з страхополоха жених, коли в нього не ніс, а гнила картоплина, а замість ніг дві тики від квасолі! Покрутила ним Метелиця, обернула кілька разів та й кинула коло бабiniх воріт, а сама полетіла в село іншого жениха собі шукати.

Рано-раненько вийшла баба Варвара з хати до криниці по воду, дивиться - біля воріт страхополох лежить. Такий обмерзлий, засніжений... Жаль стало страхополоха. Підняла вона його, обтріпала з снігу, понесла в хату та й поклала на піч, щоб трохи обігрівся.

Опівдні баба затопила в печі, зварила борщу, налила в миску і поставила на лаві, щоб прохолов, а сама пішла курей годувати. Вертається до хати та до борщу, - а миска порожня. Стала вона й міркує:

-Чи я борщ варила, чи не варила? Чи я його їла, чи не їла?

Та варила - не варила, їла - не їла, а борщу нема і їсти хочеться. З"їла вона кусень хліба, запила водою, сіла прядсти та все міркує, де той борщ подівся.

Аж доміркувалася... На другий день баба Варвара знов борщу зварила. Налила в миску та й поставила на лаві, щоб трохи прохолов, а сама пішла курей годувати. Набрала в коморі решето пшениці, вийшла на двір та, замість іти до курей, пристала під вікном і чекає, що в хаті діятиметься. Дивиться, а страхополох лізе з печі, сідає на лаві та й їсть борщ, аж чубок трясеться...

За то так! - думає вона. "Ну, коли ти, небоже, їсти змієш, то й робити навчишся.

На третій день баба Варвара не топила й не варила. З"їла кусень хліба, запила водою, сіла на лаві під вікном і пряде. Уже й полудень, а вона все ще пряде. А страхополох на печі так крутиться, так вертиться...

-Холодно тобі, небоже? - питає вона.

А страхополох: -Угум...

-А їсти хочеться?

-Угум...

-Га, - каже баба Варвара, -якби так хто дровець врубав та води приніс, то в печі натопила б та й їсти зварила...

-Угум...,- каже страхополох.

Пішла баба Варвара до комори, набрала решето пшениці й пого-

дувала курей. Вернулась до хати, з'їла кусень хліба, запила водою, сіла на лаві під вікном і пряде. А страхополох на печі так крутиться, так вертиться...

-Холодно тобі, небоже?- питає вона.

А страхополох: -Угум...

-А їсти хочеться?

-Угум...

-Га,- каже баба Варвара, -якби так хто дровець врубав та й води приніс, то в печі натопила б та борщу зварила...

-А загляньте в вікно, чи не видно там кого,- каже страхополох.

-Ні, не видно,- відповідає баба Варвара, нібито виглядаючи у віконце.

Стало вечоріти. У баби Варвари пальці від холоду дубіють, а борщик аж пахне, але вона все ще сидить на лаві під вікном і пряде. А страхополох на печі мало не плаче.

-Холодно тобі, небоже?- питає баба Варвара.

-Ой, холодно!- каже страхополох.

-А їсти хочеться?

-Ой, дуже хочеться!

-Га,- каже баба Варвара, -якби так хто дровець врубав та води приніс, то в печі натопила б та й борщу зварила. Тобі дала б, сама б з'їла...

Ще не договорила, а страхополох із печі - скік...

-От так і зразу було б казати!

Схопив коновки та й у двері... Служає баба Варвара - страхополох у шпінці рубав дрова, аж шпінчина трясеться...

-Добре то кажуть цигани,- думає баба, -"біда навчить і ворожити, як нема що в рота вложити".

Нарубав страхополох дров, приніс води, а баба в печі затопила та й борщу зварила. Попоїли вони, страхополох поліз на піч, а баба Варвара помила горшки-миски, сіла на лаві під вікном і далі пряде.

І так страхополох усю зиму дрова рубав, воду носив, хату замітав, а баба Варвара за той час подряла, мітків намотала, полотно виробила і пошила страхополохові сорочку.

Навесні баба Варвара знов посіяла коноплі, випровадила страхополоха на город і каже: -Постій же тут, то на полуденок борщу винесу.

Але де вже тепер страхополохові в коноплях стояти, горобців ганяти, коли він у новій сорочці! Баба з городу, а він стриб через пліт і в село. Йде вулицею, носа задер, хоче, щоб усім нову сорочку було видно. Побачив його Брисько, присів на задніх, задер голову і як завис: -У-у-у!

Почув це Бурко, подав голос Сіркові, Сірко - Лискові, Лиско - Жучкові, Жучок - Міркові, і за хвилину вже всі собаки в селі вили: -У-у-у!.. У-у-у!..

Страхополох аж присів від страху. Побачив на плоті сороку й питає:

-Ти сороко білобока, всюди буваєш, де й що в селі діється, знаєш. Скажи мені, чому це так собаки виють.

А сорока йому: -Заглянь у колодязь, то знатимеш сам.

Заглянув він у колодязь - не видно нічого. Нахилився нижче - є! Аж на самому дні. Опудало!... Таке страшне, замурзане, розчухране, а про ніс аж говорити гидко.

-Хто ти?- гукнув страхополох.

А з колодязя знову: -...Ти!

-Хто ти?- питає ще раз.

А з колодязя знову: -...Ти!

-От ще й дражниться поганець!- розвердився страхоплох. Підняв грудку землі і вже намірився збурнути в колодязь, але надумався, нахилився нижче, приглянувся до опудала краще й каже:

-Гм! Капельх якби мій, і свитина моя, ще й сорочка нова... Невже то справді я?

А сорока тільки "ха-ха-ха!" і полетіла.

Зрозумів страхоплох, що в колодязі він бачить самого себе, та й засоромився. Побіг до потоку, вмив лице, витер носа, причесав чубок і вернувся на город. Став у коноплях і чекає, поки баба Варвара до обіду покличе.

Вийшла баба Варвара на город, дивиться, а в коноплях хлопчик стоїть. Такий гарненький, чистенький... Личко кругленьке, носик як картопелька, а очка як ті дві чорні цятки на бабиній хустині.

-Що ж ти, Яшку-Старшку, тут у моїх коноплях робиш?- питає баба. -Чому, як інші діти, в школі не сидиш?

А він: -То ви, бабо, не пізнаєте мене?

Стала баба й міркує: -Гм, капельх щось якби той, і свитина та, ще й сорочка нова... Невже ж то мій страхоплох? Що ж ти,- каже, -в річку провалився?

-Ні, бабо, я тільки вмився!

-Ну, як так, Яшку-Страшку, то нема тобі вже чого на градці стояти, коноплі топтати. Ходи но до хати!

І так вона взяла собі Яшка-Страшка за приймака.

Та бабі Варварі в хаті тепер не сидіти. Весна... І в поле треба, і на город... А тут курочка чубата вивела куряток десяток, а сороки й ворони посідали на плоті і тільки чекають, щоб баба Варвара пішла собі геть.

От і застала баба Яшка-Страшка курята пильнувати.

-Припильнуй,- каже, -то на зиму чобітки куплю.

І пішла баба в поле. Водить курочка чубата куряток по обійсті, а Яшко-Страшко очей з неї не спускає і все куряток лічить:

-Ось біленьке, і чорненьке, і те з чубком, і те з хвостиком, і те, що в кориті топилося, і те, що ніжку зломило, і ще одно, і ще одно, і ще одно, і ще одно.

Бігла селом лисичка, голодна, голодна. Побачила курят на обійсті, забігла в ворота й каже:

-Здоров, хлопче! Куряток часом не продаєш?

-Ні, не продаю,- відповів Яшко.

-От, бачу, що й не багато їх маєш...

-Десяток,- каже Яшко-Страшко.

-А звідки ти знаєш?- питає лисичка.

-Бабуня сказали.

-А полічити вмієш?- допитується далі лисичка.

-Умію. Ось біленьке, і чорненьке, і те з чубком, і те з хвостиком, і те, що в кориті топилось, і те, що ніжку зломило, і ще одно, і ще одно, і ще одно.

-А того, що там, у бур'янах, не лічиш?- хитро питає лисичка, бо там ніякого курчатка не було.

Кинувся Яшко-Страшко з бур'яни курятка шукати, а лисичка тим часом ухопила те, що найближче неї, задушила, поміж дранками в плоті випхала на дорогу та й каже:

-Ось вже й не шукай! Воно саме до гурту прибігло.

Виліз Яшко-Страшко з бур'янів і знову курята лічить:

-Ось біленьке, і чорненьке, і те з чубком, і те з хвостиком,

і те, що в кориті топилось, і те, що ніжку зломило, і ще одно, і ще одно, і ще одно.

Полічив він так та й не здогадався, що на одно курятко стало менше.

А лисичка: -Ну, бувай здоров, хлопче! Жаль, що куряток не продаєш. Купила б парочку дітям на обід.

Вибігла лисичка на дорогу, підняла задушене курятко і в ліс дітям понесла.

Вернулася баба Варвара з поля й питає: -Ну, як там? Усі курята дома?

-Всі!- каже Яшко-Страшко. -Ось біленьке, і чорненьке, і те з чубком, і те з хвостиком, і те, що в кориті топилось і те, що ніжку зломило, і ще одно, і ще...

А баба Варвара швиденько: -Одно, два, три, чотири, п'ять, шість, сім, вісім, деж'ять... А десяте... Десяте де? Нема! От як ти курята пильнував! Диви, одно пропало!

Пропало курятко, пропали й чобітки, що їх баба Варвара обіцяла. Та не так уже Яшкові-Страшкові тих чобіт шкода, як досадно, що його лисичка обдурила.

На другий день раненько баба в поле пішла, а Яшко-Страшко замкнув курята в сінях, а сам - у село. Побачив сороку й питає:

-Ти сороко білобока, всюди буваєш, де й що в селі діється, знаєш. Скажи, де то мені лічити навчитися.

-А курятко даси?- сорока питає.

-Ні, не дам!

-А що даси?

-Дам тобі пиріжка, що бабуня на сніданок лишила.

-То давай!

З'їла сорока пиріжка та й каже:

Є в нас вулик чималий,

А у ньому бджілок рій.

Там чародій сидить,

То він тебе навчить.

Подякував Яшко-Страшко і пішов у село цього чародія шукати.

У діда Охріма була пасіка велика - вуликів, може, з сорок... Заліз Яшко-Страшко в цю пасіку, ходить від вулика до вулика й не знає, де йому того чародія знайти. Вийшов дід Охрім у садок, побачив Яшка-Страшка в пасіці та й кличе:

-А ти, хлопче, чого там?

-Я... я чародія шукаю...

-Втікай, кажу, бо як роздратуєш бджіл, то такого чародія з тебе зроблять, що й бабуня не впізнає.

Злякався Яшко-Страшко й кинувся тікати. Але дід Охрім подумав щось і кличе:

-Стривай но, а якого це тобі чародія потрібно?

-Того, що дітей лічити навчає.

-Ага,- каже дід Охрім. -Коли так, то повернись направо. Бачиш цей біленький будинок біля церкви, чуєш, як там діти, мов рій бджілок, гудуть? Там і твій чародій сидить.

Подякував Яшко-Страшко дідові Охрїмові й побіг. Прибіг під біленький будинок, а там гуде, мов у вулику. Забіг усередину, сів між дітьми на лаві і на чародія чекає. Чародія він не дочекався, але, зразу так тихо стало, мов би справді хтось дітей заворожив.

-Вважайте, діти!- каже вчитель. -Було на тарілці сім сливоч. Гриць з'їв чотири сливки, а Ганнуса - три. Що залишилось?

А Яшко-Страшко відразу: -Сім кісток.

-Та ж кістки - не сливки!- говорить учитель.

-Тому то їх і залишають!- відповідає Яшко-Страшко.

-Коли так,- говорить далі вчитель, -то відповідж мені на таке: - було на тарілці сім пиріжків. Гриць з"їв одного пиріжка і Ганнуся з"їла одного. Що залишилось?

-Ніщо!- відповідає Яшко-Страшко.

-А це ж як?- дивується учитель.

-Я так, що я ще таких дітей не бачив, щоб щось добре на тарілці залишали.

-Ага,- каже вчитель, сміючись. -Дотепний з тебе хлопець, але арифметики таки не знаєш. Отже, сиди тихенько, слухай пильненько, то всього навчишся.

Опівдні побіг Яшко-Страшко додому, а баба Варвара питає:

-Де ж ти був, що курята в сінях замкнені сиділи?

-У школі.

-Ов!- дивується баба Варвара. -Чого ж ти там навчився?

-Що кістки - не сливки, тому й лічити їх не важно.

-Це ще не багато,- говорить баба Варвара. -Ну, та коли охота, то поволі всього навчишся.

Купила вона Яшкові і Страшкові чобітки, пшила нову свитину та й послала його до школи. Походив він одну зиму, і другу, і третю та й навчився читати, і писати, і рахувати. Хвалить його вчитель, радіє бабуня, а сусіди надивуватися не можуть, що то за розумний хлопчина з того Яшка-Страшка росте. Але горобці, як тільки доглянуть його на обійсті, зараз сідають на плоті й цвірінькають:

-Ох, ох... Страхополох... Ох, ох... Страхополох...

Біжить тоді Яшко-Страшко до бабуні й плаче:

-Бабуню, скажіть: я личко вмиваю?

-Вмиваєш.

-Чисту сорочку вдягаю?

-Вдягаєш.

-Хату замітаю?

-Замітаєш.

-Книжечку читаю?

-Читаєш.

-Арифметику вивчаю?

-Вивчаєш.

Що чому ж горобці страхополохом мене називають?

-Не знаю, хлопче, не знаю,- говорить баба Варвара.

Так, баба Варвара цього не знає, але горобці? О, вони добре знають! Вони ж самі бачили, як він ластівкам гніздо розвалив, котів хвіст придавив, на діда-прошака собак нацькував... Вони добре знають, що він - тільки страхополох, а не людина, бо в нього людського серця немає.

І знову прийшла зима, та така люта, якої давно вже не було. Баба Варвара курей у сінях годує, на двір не випускає, щоб ніг не повідморожували, а горобці сидять на плоті голодні-голодні... Вийшов Яшко-Страшко з хати, побачив посоловілих горобців на плоті, у грудях у нього щось нараз застукало. Побіг він до хати і питає баби Варвари:

-Бабуню, що це так у грудях у мене стукає?

-Серце!- відповідає бабуня.

-А чого ж воно хоче?

-Послухай, воно само тобі скаже.

Послухав Яшко-Страшко, що йому серце підказало, побіг до ко-

мори, взяв жменю пшениці, вийшов на двір і посипав горобчикам. Прибіг до хати і знов питає:

-Бабуню, а чому воно ще б"ється?

А баба Варвара притягла його до себе, обійняла й каже:

-Б"ється воно й битиметься, доки віку твого. Ти, Івасю, вже не стархополох, а людина, бо в тебе людське серце, що не може бай- дуже дивитися на чужу недолю.

Ось і казці кінець... А тепер, вірте мені або не вірте - страхополох став людиною.

/Т. Білецька/.

8. РИСУВАННЯ /5 хв./: "Яшко-страшко" /на основі розповіді/.

9. ПІСНЯ /5 хв./: "Новацька пісня" /повторення - гляди: Зайняття ч. 1/.

10. ГРА /10 хв./: "Квач присідковий".

Варіант гри "Квач" /гляди: Зайняття ч. 1/. Грач, за яким женеться квач, щоб рятуватись - присідає і тоді квачеві не вільно його ловити. Квачеві не вільно стояти біля того, хто присів. Квач мусить тоді ловити когось іншого. Хто врятувався присівши, той не має права довго сидіти, а після врятування зараз же вибігає.

11. ЗАКРИТТЯ /10 хв./:

Збірка в крузі. Роздати картки з дозволом іти на прогулянку, які батьки мають підписати. Пояснити, що взяти зі собою на прогулянку. Новацька вечірня молитва і Надобраніч. Ройовий обряд. Привіт "Готуйсь!"

ЗАЙНЯТТЯ Ч. 5: ПРОГУЛЯНКА.

МЕТА: Обсервація природи восені.

ВИРЯД: Особистий виряд, аптечка, перекуса, предмети до гор.

ПІДГОТОВА: Провірити місце й дістати всі потрібні дозволи. Позначити терен до великої гри. Братчик вивчить вірш "Три сини", щоби сказати його новакам.

1. ВІДКРИТТЯ /15 хв./:

а/ Ройовий обряд.

б/ Привіт "Готуйсь!"

в/ Перевірка присутности: кожний хлопець здасть підписаний батьками дозвіл на участь у прогулянці.

г/ Перевірка виряду й черевиків.

г/ Пісня "У похід" /гляди: зайняття ч. 4/.

2. МАРШ /45 хв./:

Братчик пояснює, які зміни природа переходить восені. По 15 хв. маршу є перший малий відпочинок /10 хв./ і перевірка черевиків. Братчик тоді теж може пояснити різницю між листковими й шпильковими деревами, або показати новакам білку і пояснити, що вона собі складає горішки на зиму і т.п. Потім знову слідує 15 хв. маршу й усі приходять на місце великої гри й великого відпочинку. Перед великою грою є ще малий відпочинок /5 хв./ який використовується на зложення виряду й пояснення великої гри.

3. ВЕЛИКА ГРА /60 хв./: "Однолишковий слід".

Познакувати маршрут вживаючи тільки один рід листків замість знаків у той спосіб, що хвостик листка вказує напрям дороги. /Колі новаки раз перейшли такий маршрут, зможуть потім значити самі/. На кінці маршруту новаки мають знайти дерево, з якого листки були вжиті до значіння дороги. /Під деревом може ев. бути захований "скарб", який підходить до теми прогулянки/.

4. ВЕЛИКИЙ ВІДПОЧИНОК /75 хв./:

а/ Перевірка присутности.

б/ Перекуса.

в/ Розповідь: "Бабине літо".

Одного разу, а було це дуже-дуже давно, на краю одного українського села стояла маленька хатинка. У цій хатині жила стара бабуса. Люди в селі називали її: Баба Палажка.

Того року баба Палажка не почувалася добре. Боліли крижі, колело в боці, а руки тряслися, мов у лихорадці. А коли сонечко перестало гріти і почалася осіння слота, то бабі стало дуже зимно. Горнулася баба якомога ближче до печі, та навіть вогонь у печі не міг її загріти.

Решткою сил натягнула баба на себе велику хустку й пошкандибала в ліс. Там у глибокому яру, жила ворожка.

-Ради Бога- попросила бабуня ворожку, -дайте мені якого зілля, щоб мої кості загріло!

-Ой, голубонько,- відказує ворожка, -нема на світі такого зілля, щоб на твою слабкість допомгло. Садинок літо могло

б тебе заґрїти. Та не до літа, а до зими йде, сама ж знаєш!

-То вже нема ніякої ради?

-Стривай! Є ще одна рада. Дам я тобі чарівного павука. За сім днів він заверне тобі літо, щоб тебе уздоровило. Але кожного дня, як довго житимеш, як тільки встанеш з постелі, мусишк покласти павукові на припічку ложку молока й покликати його словами: Ой, Павучку, Довгоручку,

Йди, снідай на припічку!

Та тільки пам"ятай, це мусять бути твої перші слова кожного дня. Коли ж забудешся і промовиш перед тим бодай одне інше слово, скоїться страшне лихо!

Взяла баба Палажка павука й понесла додому. А в своїй хатині поклала вона на припічку ложку молока і промовила:

-Ой, Павучку, Довгоручку,

Йди, снідай на припічку!

І так робила кожного ранку.

Сім днів і сім ночей падали осінні дощі. А павук баби Палажки сидів тим часом за печею, пряв срібні тоненькі ниточки і ткав з них якусь дивну матерію. Аж сьомої ночі закінчив він свою роботу. Було це прекрасне накривало для баби Палажки. Приніс його під вікно, де на лаві спала баба Палажка твердим сном і накрив її чарівним накривалом.

Коли ранком баба Палажка прокинулася, то крізь вікно світило на неї сонце. Вперше від дуже давна було бабі тепло й вона більше не дрижала з холоду. Її, бачте, грїло чарівне накривало. Та баба думала, що то сонце так її грїє. Забула про пересторогу ворожки, не говорить нічого, поки не нагодує свого павука, і голосно закликала:

-Літо! Літо!

І тоді сталася страшна річ. Зірвався нагло буревій і розтощив на шматки бабину хатину. Подув у чарівне накривало баби, розірвав його на мільйони тоненьких ниточок і розвіяв їх по всьому світі.

І від тоді, щороку, коли настане осінь, сонце перестав грїти і в повітрі літають тоненькі срібні ниточки. А люди, дивлячись на них, говорять:

-Он, бабине літо! Вже скоро прийде зима!

г/ Гра: "Тихше їдеш, далі будеш".

Новаки стоять лавою. Провідник гри /виховник або новак/ стає кільканадцять кроків перед учасниками та, обернувшись плечима до них, говорить: "ТИХШЕ ЇДЕШ - ДАЛІ БУДЕШ, РАЗ, ДВА, ТРИ!"

Коли він говорить ті слова, новаки йдуть /не біжать!/ в його напрямі. На "ТРИ!" провідник обертається, а новаки мають застигнути в безрусі на місці. Кого провідник побачить у русі, той мусить вернутися на місце старту /зазначити лінію/. Хто перший дійде до провідника й діткне його рукою? Йти можна лише тоді, коли провідник говорить наведені слова.

г/ Гра: "Квац присідковий" /гляди: зайняття ч. 4/.

д/ Гра: "Куточки" /гляди: зайняття ч. 2/.

е/ Вірш: Братчик скаже вірш "Три сини".

Ішла собі осінь тиха,

осінь тиха, Василица.

Полям, полям, ген межю

три сини ішли за нею.

Перший Вересень у саду
 господарив: винограду,
 грушок, яблук та горіхів
 назбирав повненькі міхи.

Другий Жовтень, був мистець
 носив з фарбою горнець;
 малював все замашисто
 на червоно - золотисто.

Третій - Листопад, раненько
 попрощавши рідну неньку
 підкрутив завзято вуси
 і пішов десь в Усусуси...

/Р. К./

є/ Гра: "Муляр" /гляди: зайняття ч. 3/.

ж/ Гра: "Ведмідь іде" /гляди: зайняття ч. 4/.

з/ Гра: "Які переміни на столі" /гляди: зайняття ч. 1/.

и/ Пісня: "Час до дому, час" /вивчити/.

Час до дому час
 Зорі кличуть нас,
 Кличуть нас вечірні зорі,
 Заспіваймо в дружнім хорі,
 Час до дому час,
 Зорі кличуть нас.

Час до дому час,
 Пташки кличуть нас,
 Кличуть пташки нас до хати,
 З ними рано й нам би встати.
 Час до дому час,
 Пташки кличуть нас.

Тра-ра-ра-ра-ра,
 Тра-ра-ра-ра-ра,
 тра, ра-ра-ра-ра-ра-ра-ра-ра-ра-ра-
 Тра-ра-ра-ра-ра!

і/ Упорядкування площі.

ї/ Перевірка присутності.

5. ПОВОРОТ /35 хв./:

Повільний хід. Можна говорити, обмінюватися враженнями і т.д.

6. ЗАКРИТТЯ /10 хв./:

а/ Перевірка присутності в крузі.

б/ Новацька пісня /гляди: зайняття ч. 1/.

в/ Ройовий обряд.

г/ Новацька вечірня молитва /гляди: зайняття ч. 2/ і Надобра-
 ніч /гляди: зайняття ч. 3/.

З А Й Н Я Т Т Я Ч. 6: С Х О Д И Н И.

МЕТА: Познайомлення з одностроєм.

ВИРЯД: Новацький однострій /запакований/, диски до гри, папір і ножиці на майстрування.

1. ВІДКРИТТЯ /10 хв./:

Збірка в крузі. Ройовий обряд. Привіт "Готуйсь!" Перевірка присутності: кожний по черзі прокаже текст Заяви вступу.

2. ГРА /10 хв./: "Зелене світло - червоне світло".

Новаки на одному кінці зали, впорядник з червоним диском з-перед і зеленим з-заду на другому. Коли впорядник обернеться й покаже зелене, - новаки можуть іти вперед. Якщо впорядник побачить когось у русі коли обернеться лицем /червоним/ той мусить вернутися на кінець зали. Виграє той, хто перший діткне впорядника рукою.

3. РОЗПОВІДЬ /5 хв./: "Казка про великого та малого Хоми".

Багато років тому жили собі два Хоми, батько та син. Люди звали їх: малий Хома й великий Хома, але якось не так, як звичайно буває. Малим звали батька, а великим - сина. А чому? Послухайте, самі догадаєтесь.

Якось раз каже батько Хома до Хоми - сина:

-Візьми но, сину, сокиру, піди в ліс, вирубай ялицю, Збудуємо собі хату.

А син на це:

-Як же, тату, мені, такому вже великому, таку малу роботу робити, сокиркою цокати?

-Справді,- думає батько, -це робота не така вже велика. Піду і зроблю сам.

Узяв батько сокиру, пішов у ліс, вирубав ялицю, збудував хату та й каже до сина:

-Візьми, но, сину, заступа, піди на город, скопай грядку. Посадимо собі картоплю.

А син на це:

-Як же, тату, мені, такому вже великому, таку малу роботу робити, в землі колупати?

-Справді,- думає батько, -це робота не така вже велика. Піду і зроблю сам.

Узяв батько заступа, пішов на город, скопав грядку, посадив картоплю та й каже до сина:

-Візьми но, сину, молота, піди в ярк, налупай дрібного каменю. Поставимо в хаті піч.

А син на це:

-Як же, тату, мені, такому вже великому, таку малу роботу робити, камінці розбивати?

-Справді,- думає батько, -це робота не така вже велика. Піду і зроблю сам.

Узяв батько молота, пішов у ярк, налупав дрібного каменю і поставив у хаті піч. Тоді пішов на город, накопав картоплі, зварив картопляну юшку, вилив на миску і поставив її на столі. Та ледве він від стола відвернувся, щоб поставити горщик на лаві

біля печі, син юшку з"ів - нічого батькові не лишив.

Розгнівався батько та й каже:

-А, коли так, сину, то йди собі ти, великий, великої роботи шукати, бо я тебе зі своєї, малої, не вигожую.

Засоромився син і пішов у світ великої роботи собі шукати.

Ішов він так, ішов, аж зайшов до великого міста. Вийшов на якийсь майдан, а там людей - тьма тьменна! Приступив до гурту та й питається:

-Про що ви, люди, так радитеся?

-А, - кажуть йому, - хочемо на оцім майдані храм Божий поставити, та такий уже величавий, що другого такого в світі й немає.

А Хома на це:

-О, це якраз мені, великому, велика робота!

-Коли так, - кажуть, - виходь завтра з нами!

Вийшов він на другий день до роботи, дивиться - а тут уже землекопи заступами землю копають, каменярі молотами та долотами камінь обробляють, теслярі тесаками бальки тешуть - сама мала робота.

-Не мені, великому, така робота! - подумав він. - Почекаю, аж буде ця більша.

Покрутився він по місті тиждень чи два і знов приходить на майдан. У тут уже мулярі стіни храму підводять. Стоять на рихтованні, молотками по цеглі постукують, цеглу на мурі припасовують і вапном накидають.

-Хіба ж це мені, великому, така робота? Почекаю ще трохи, - подумав і пішов.

Приходить за якийсь час знову, а тут уже дахарі дах покривають, ножицями бляху крають, дерев"яними молотками постукують - знову сама мала робота.

І так на майдані храм Божий поставили, та такий уже в величавий, що другого такого у світі й немає, а наш Хома став та й дивується:

-Як же це так? Самі малі люди, саму малу роботу робили, а таке велике діло вийшло!

Постояв він так, надивувався і пішов далі у світ великої роботи собі шукати.

Ішов він так, ішов, аж прийшов під гору, таку високу-височенну, а внизу, під горою, людей - тьма тьменна! Приступив він до гурту та й питається:

-Про що ви, люди, так тут радитеся?

-А, - кажуть йому, - хочемо цю саме гору наскрізь перекопати та тунелем пустити залізницю.

А Хома на це:

-О, це якраз мені, великому, велика робота!

-Коли так, - кажуть, - виходь завтра з нами!

Вийшов він на другий день до роботи, дивиться - а тут уже землекопи заступами землю копають, гірники кайлами скелю розбивають, теслярі тесаками бальки тешуть - сама мала робота.

Чекав він на цю велику, чекав, а люди тим часом гору наскрізь перекопали й тунелем пустили залізницю. А наш Хома став і дивується:

-Як же це так? Самі малі люди, саму малу роботу робили, а таке велике діло вийшло.

Постояв він так, надивувався й пішов далі у світ великої роботи собі шукати.

Ішов він так, ішов, аж прийшов над ріку, таку широку-широченну, а над рікою людей тьма-тьменна! Приступив він до гурту й пи-

тається:

-Про що ви, люди, тут так радитеся?

-А, - кажуть йому, - хочемо через цю річку міст перекинути.

А Хома на це:

-О, це якраз мені, великому, велика робота!

-Коли так, - кажуть, - виходь завтра з нами!

Вийшов він на другий день до роботи, дивиться, а тут уже землекопи землю копають, каменярі молотами та долотами камінь обробляють, теслярі тесаками бальки тешуть. Не чекав уже він великої роботи, завернув і пішов. Куди? Додому.

Прийшов він до хати й каже до батька:

-Тату, дайте мені заступа!

Узяв він заступа, вийшов на город і скопав грядку, таку довгу-довженну. Посадив на ній картоплю та вродило їй сила-силенна! Цілу зиму батько з сином картопляну юшку їли, і ще їм картоплі залишилось. Продали вони цю картоплю та купили собі бичка.

А навесні син бичком нивку зорав, таку широку-широченну. Посіяв на ній пшеницю і виростав вона висока-височенна. Цілу зиму батько з сином вареники з картоплею їли, і ще їм пшениці залишилось. Продали вони цю пшеницю, докупили земельки, розвели худібку і за кілька років такими газдами стали, що дай, Боже, і нам на такому газдівстві газдувати.

І так малі люди малу роботу робили, а велике діло вийшло.

/Т. Білецька/.

4. ГРА /10 хв./: "Куточки" /гляди: Зайняття ч. 2/.

5. РОЗПОВІДЬ /5 хв./: "Казка-не-казка про Діда Андрушко".

Поїхав дід Андрушко до міста на ярмарок. Походив по ярмарку, походив, поглядав; купити - нічого не купив, продати - також не продав, але, коли вже мав додому вертатись, знайшов на дорозі свистун, підняв його, заховав у кишеню, сів на віз і поїхав.

х х х

Коли вернувся додому, жінка саме вечерю варила. Він через поріг, а вона:

-Піди, ще діду, гуси прижени, поки вечеряти сядемо.

Вийшов дід за ворота, дивиться, а гуси аж де-де за водою, під лісом пасуться. Брести через річку - вода холодна; йти на місток - далеченько.

-От, коби так свиснути, а гуси самі прийшли додому, - думає.

Пригадав собі свистун, що його знайшов на дорозі. Вийняв його з кишені, свиснув... Дивиться, а гусак мов би зрозумів, чого від нього хочуть. Підняв голову, гегнув щось до гусей і всі вони, одна за одною, шнурочком посунули через оболоння, переплили через річку, перейшли дорогу і прямо на дідове обійся прийшли.

Вернувся дід до хати й каже:

-От і свистун знайшов. Свиснув, а гуси самі з оболоння прийшли, у повітку зайшли та ще й заціпку за собою заціпили.

А бабі саме тоді почав горщик збігати. Кинулась вона до коновки з водою, а коновка порожня.

-От, свисни ще, - каже нетепляче, - на коромисло, щоб води принесли.

Свиснув дід, а коромисло, що в сінях стояло, "шусть" у хату, метнулось, підскочило, підхопило коновки і якстій до річки по воду полетіло. Що й не вспіла баба перехриститися, а воно вже в

хаті, коновки поставило на лаві, ні краплинки не розхлюпало, стукнуло об підлогу і вмить у сінях опинилось та у кутку стало, мов би й нічого.

Дід і баба аж заціпили з дива. Сіли вечеряти та не говорять нічого; все про цей свистун думають.

А тут лямпочка "блим, блим", - стала погасати.

-От тобі й на...- каже дід.

А баба:

-Ти певно...

Та дід і договорити їй не дав:

-І чого це нам,- каже, -з лямпою возитись. Краще хай би зірка з неба впала, перед вікном стала та хату освітила.

Свиснув він... Зірка з неба впала, перед вікном стала, хату освітила та й запалила. А діда як припекло, як припекло...

х х х

Так припекло, що аж прокинувся. Розглядається, а він на возі, ще й недалеко від міста від'їхав, а жаринка з дльки випала та за пазухою пече...

-Гов...- кликнув дід на Гніду. Закинув віжки на ручицю, витряс жаринку з-за пазухи і тоді аж сягнув до кишені по свистун і вперше йому добре приглянувся. Цей мабуть довго на дорозі, в пилюзі лежав, бо так його замулило, що свисту з нього не добудеш. Замахнувся дід і свистун полетів у рів, що при дорозі.

-Шкода, що ти не чародійний,- зідхнув дід. -Вісьта, вісьта...- кликнув на Гніду. Згорнув віжки, завернув віз і поїхав. Де? Назад до міста...

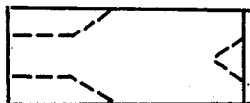
Кажіть, що хочете, але свистун цей таки не був звичайний. Пригадав, сачите, дідові, що він забув нафти купити.

/Т. Білецька/.

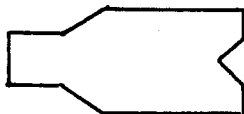
6. МАЙСТРУВАННЯ /15 хв./: Свистак.

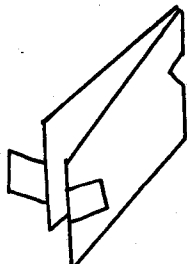
Пасочок паперу зігнути по перериваній лінії.

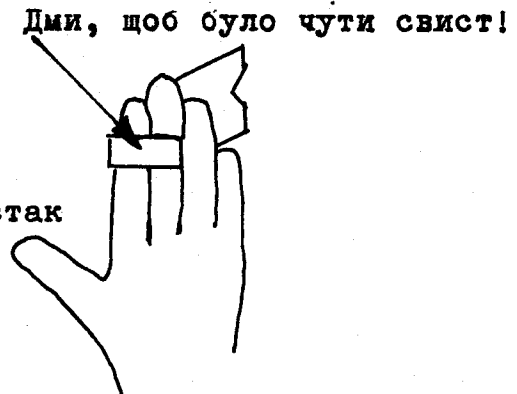
Витяти по перериваній лінії.

Готовий свистак.

Вид на готовий свистак /навскіс

7. РОЗПОВІДЬ /10 хв./: Новацький однострій.

Братчик пояснить, з чого складається новацький однострій, як і коли його носити, та які треба мати відзнаки.

8. ПІСНЯ /10 хв./: "Коли візьму хустину" /вивчити/.

Коли візьму хустину,
Вберуся в однострій, -
Здасться в ту хвилину,
Що цілий світ вже мій!

Гладесенькі дороги
Відкриються нараз,
Щоб я прийти мав змогу
На сходини на час.

9. ГРА /10 хв./: "Квач з гарячим місцем".

Варіант гри "Квач" /гляди: Зайняття ч. 1/. На площі, де відбувається гра, робимо два або три кола в різних кінцях. Той за яким хенеться квач, має право рятуватися тим, що вскакує в якесь коло, куди квачеві не вільно входити. Можна умовитися, що гарячим місцем буде дерево, або в кімнаті якась металева річ /ручка дверей/ і тоді квачеві не вільно ловити того, хто за гаряче місце держиться рукою. Квачеві не вільно стояти біля того, хто вскочив у коло. Квач мусить тоді ловити когось іншого. Хто врятувався від квача заскочивши в коло, той не має права там довго сидіти, а після врятування зараз же вибігає.

10. ЗАКРИТТЯ /5 хв./:

Збірка в крузі. Ройовий обряд. Привіт "Готуйсь!"

ЗАЙНЯТТЯ Ч. 7: СХОДИНИ.

МЕТА: Засвоєння поняття доброго вчинку.

ВИРЯД: Папір, ножиці /кілька пар/, клей.

1. ВІДКРИТТЯ /10 хв./:

Збірка в крузі. Роиовий обряд. Привіт "Готуйсь!" Перевірка присутності: кожний по черзі скаже текст заяви вступу.

2. ПІСНЯ /10 хв./: "Коли візьму хустину" /закінчити вивчення решти стрічок - гляди: Зайняття ч. 6/.

Там горобці у парку
В один щибечуть такт:
"На сходини вже зранку
Спішить малий новак!"

Ступаю рівним кроком,
На мені однострій -
І цілий світ широкий
У ту хвилину мій!
/Сестр. Леся/

3. РОЗПОВІДЬ /5 хв./: "Добрий учинок".

Братчик пояснить, що таке - добрий учинок, чому кожний новак мусить його щоденно робити, та як його робити.

4. ГРА /10 хв./: "Тачки".

Уставка в дволаві. Новаки з першої лави присідають до землі, спираючись на руках і пальцях ніг. Грачі з другої лави підносять перших за ноги, а на даний знак зачинається похід тачок. Ті, що йдуть на руках - це тачки. Йти повільно.

5. РОЗПОВІДЬ /10 хв./: "Як Ромчик став пластуном".

Маленький Ромчик бавився на вулиці зі своїм собакою-Бурком. Коли нараз - що це? Ідуть вулицею якісь хлопці, лиш трошки старші за Ромчика. Та так гарно, рівненько всі йдуть трійками, та ще й так весело, так бадьоро співають. І одягнені всі однаково та ще з палицями всі. А один ще й сокирку та лопатку несе, а останній ще й казана великого. Здивувався Ромчик, вложив палець у ротик та так стояв непорушно, поки всі ці хлопці не зникли за закутом вулиці. Тоді то й Ромчик щось подумав-подумав, а далі як обернеться, як скочить, як побіжить просто себе! І не бачив він, що дорогою трохи Буркові хвоста не натолочив, що всі горобці у великому страху втікали із плотів, що мала Маруся аж розплакалася з переляку! Всі здивувалися дуже: куди це Ромчик так спішиться?

А Ромчик біг так швиденько до хати. Прибіг, пригорнувся до мами, та й каже:

-Мамочко, я що-лиш бачив на вулиці, як там такі хлопці гарно ішли всі в лаві та співали, та ще всі однаково одягнені. Хто ж вони такі, мамочко?

А мама взяла Ромчика на коліна та стала розказувати: все сказала йому. Що ці хлопці зветься пластуни, що ходять завжди разом на прогульки, що вміють все самі зробити: і вогонь розкласти і обід зварити і шатро побудувати. Що вміють сліди в лісі читати і кожному в потребі допомогти. Що всі, як одна рідня живуть. І розказала мама, що пластуни завжди пам'ятають про найбільші дві правди, завжди їх у серці носять: Бога та Україну.

Слухав Ромчик, слухав, а далі каже:

-Мамочко, мамочко, я теж хочу бути пластуном. Позволь мені, ріднесенька, пристати до пластунів!

-Добре, синку! Підростеш - сама тебе на сходини заведу. Але тепер ти ще замалий. Тепер тобі ще не можна бути пластуном! - сказала мама. Засумував Ромчик. А далі щось подумав-подумав, взяв із кухні сокирку та прив'язав собі до пояса, та, коли нікого не було дома - вибіг з хати і побіг з міста, шукати пластунів.

Довго, довго він ішов. Аж проходив попри великий сад, що саме цвів так гарно рожевим квітом. Та приглянувся Ромчик ближче - аж тут кожну гілку на дереві обліпили великі гусениці. Вони об'їдали весь квіт. -Певно не матиме цього року господар яблук! - подумав Ромчик та згадав, що пластун всім помагає в біді. Поклав отже на землю свій капелюх та сокирку та виліз на перше з краю дерево. Став скидати гусениці одна за одною на землю та підлазив що-раз вище по дереві. І не завважив, як виліз на тонку галузку, а вона -трісь! - тай зламалася! Полетів Ромчик коміть-головною вниз, а ще на біду зачепився штанятами за останню гіляку - і так повис між небом і землею. Довго гойдався так, аж поки впав з цілої сили на землю. Хоч і дуже вдарився, але пригадав, що новаківі не годиться плакати і пішов даліше.

Дійшов над річку і побачив, що там стояли ще по обох берегах палики, але кладки через річку не було: видно повинь знесла. Найшов Ромчик недалеко кусок дошки, взяв свою сокирку та швиденько направив кладку. Нелегка це була праця, та всежтаки кладка така гарнесенька вийшла! Сховався тоді Ромчик у куші. Думав: Погляну, як то люди йтимуть моєю кладкою!

Недовго довелося і ждати. Йде собі дорогою селянин та веде на торг свинку. Йде, ось вже ступає на кладку, а в Ромчика аж серце б'ється! Проїшов селянин шасливо, та ось свинка станула на половині кладки, та почала чогось то крутитися, то підскакувати, то ніби назад обертатися - досить, що кладка -трісь! - тай заломилася! Пішов даліше бідний Ромчик, та так жаль йому стало, що через погану свинку йому не вдалося людям допомогти.

Йде даліше, аж там на куші гострокільчастої тернини сидить велика птиця. Сидить та ловить то мушок то метеликів та все настромлює їх на кільці тернини. Мучаться бідні мушки, аж в'яються з болю, а коли згинуть - птиця їх з'їдає. Побачив це Ромчик та аж почервонів із гніву.

-Оце ти, - каже -недобра птице, так знущаєшся над невинними комашками? Не знаєш ти, що я пластун та що всяку кривду зараз каратиму?!

Підкрався Ромчик тихесенько, замахнувся сокиркою та вбив недобру птицю. А тоді почав знімати із кільців тернини комашок та метеликів. Та радів, як то вони бідні розпростовували крильця і летіли на волю. Радий був Ромчик, що зробив добрий учинок.

Тає тут вже й голод почав йому докучати.

-От, - подумав він, -спробую я по-пластовому спекти сам собі вбиту птицю на обід. Знайшов собі патичків, побудував кухню, розпалив вогонь, спік птицю на патичку, ніби на рожні. Та радів, що вже сам собі і їжу приготувати вмів. Та подумав, що до печені ще добре було б назбирати ягід. А там недалеко в лісі такі гарні ягоди росли! Побіг він до ліса, залишив печеню та став збирати суниці у свій капелюшок. Назбирав, повертається, та - о горе! - його кухня розкидана, огонь придушений, а його печеню ось-ось вже догризає великий собака. Та ще й гарчить, мовляв: не приступай! Із жалю Ромчикові аж всі суниці з капелюшка висипалися.

А тут голод все більше докучає! Та що ж, - думає, -пластун витре-
валий, не буду плакати!

І пішов даліше. Йде, аж глядять - в садочку стоїть пасіка,
вуликів з десять. А кругом них пильні бджілки так і бринять, мед
із квіток збирають. Думає Ромчик: -Такого я ще ніколи не бачив!
Ану підійду ближче до віконця та підгляну, як то бджілки у вули-
ку живуть. Підступив тихесенько, приглядається, а тут бджоли як
не кинуться на нього! Та кусають, кусають, то в личко, то в шию,
то в руки! Бідний Ромчик втікав, що сил стало, і не глядів перед
себе, аж поки не попав у якусь калабаню при дорозі. Сів він бід-
ний при шляху тай плаче. Бо і голодний, бо личко бджоли покусав-
ли, що аж ціле напухло, і мшрий, бо в калабаню впав. І ще й до-
сі пластунів не стрінув!

Та нараз - хто це так бадьоро йде шляхом - трійка за трійкою?
Глянь - це пластуни. Побачили вони Ромчика, обступили і найстар-
ший поміж ними /Ромчик опісля довідався, що це був братчик гніздо-
вий/ став питати, що це йому трапилося? І Ромчик все розказав:
як то він вперше пластунів побачив, як мама йому про них розказу-
вала, як то він потайки із хати втік, як із яблуні стрімголов на
землю впав, як свинка йому кладку поломила, як собака печеню з"їв,
як бджоли його покусали, та як то він у калабані скупався.

Все розказав, а тоді йому братчик гніздовий каже:

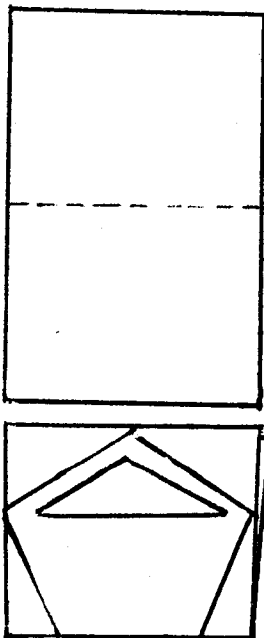
-Я бачу, Ромчику, що ти добрий хлопчина та що ти вартий ста-
ти пластуном. А зазнав ти так багато невдач тому, що сам, без
дозволу мами пішов у світ. Та тепер ходи з нами до нашого табо-
ру. Там тебе помимо та нагодуємо. А завтра ранком відведемо
до мами. А тоді, якщо мама дозволить, запишемо тебе до новаків.

Зрадив Ромчик, аж всі свої болі вже забув.

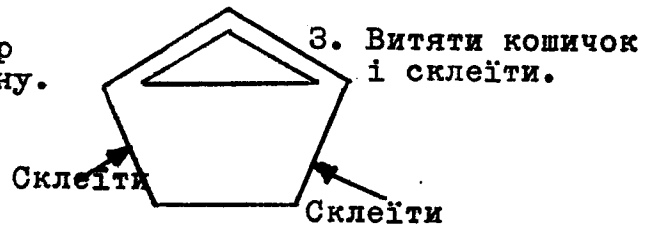
Так і сталося. Як попросив братчик гніздовий, то мама вже
й дозволила Ромчикові стати новаком. І сьогодні, знаєте, він вже -
розвий!

/"Нове Підльоте"/.

6. МАЙСТРУВАННЯ /15 хв./: Кошичок з паперу.

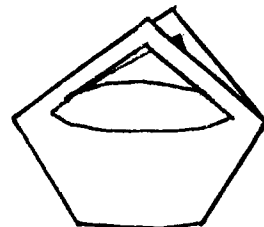

1. Прямокутний папір
зігнути в половину.

3. Витяти кошичок
і склеїти.

2. Нарисувати кошичок.

4. Готовий
кошичок.

7. ТАНОК /10 хв./: "Шевчик" /вивчити/.

Ой, чи бачив ти, як шевчик шкіру в воді мочить?

Ой так, брате, ой так, так шкіру в воді мочить.

А чи бачив ти, як шевчик шкіру натягає... і т.д.

А чи бачив ти, як шевчик дратву насмоляє... і т.д.

А чи бачив ти, як шевчик черевички шиє... і т.д.

А чи бачив ти, як шевчик цвяшки забиває... і т.д.

А чи бачив ти, як шевчик черевички чистить... і т.д.

А чи бачив ти, як шевчик в неділю гуляє... і т.д.

8. ГРА /10 хв./: "Квач давай руку".

Варіант гри "Квач простий" /гляди: зайняття ч. 1/. Грач за яким женеться квач, може урятуватися в той спосіб, що подає комусь другому руку. Як довго вони держаться за руки, квач не має права їх ловити. Тоді він мусить ловити когось іншого. Хто урятувався від квача захопивши чийсь руку, той не має права держатися за руки довго, а зараз же після урятування пускає руку й біжить далі. За руки беруться лише двоє. Кожного третього, хто причепиться до них, квач має право ловити.

9. ЗАКРИТТЯ /5 хв./:

Збірка в крузі. Заповідження, що наступного разу буде гніздовий вогник, на якому будемо складати заяву вступу, щоби стати новаками. Всі можуть вперше вбрати однострій на вогник. Повторення заяви вступу. Ройовий обряд. Привіт "Готуйсь!"

ЗАЙНЯТТЯ Ч. 8: ГНІЗДОВИЙ ВОГНИК.

МЕТА: Складення заяви вступу.

ВИРЯД: Сірники.

ПІДГОТОВА: Вивчити вірш, збудувати вогник.

1. ВІДРКИТТЯ /15 хв./:

Гніздо в крузі біля вогника. Рій прихильників виходить на середину й переводить свій ройовий обряд. Привіт "Готуйсь!" Гніздовий призначає сторожами всіх ройових. Підпалення вогника. Новацька пісня /гляди: зайняття ч. 1/. Гніздовий тоді повідомляє, що сьогодні маємо тут хлопців-прихильників, які бажають стати новачками, викликаючи їх поіменно на середину. Запит до гнізда, чи новачки згодні їх прийняти. Тоді гніздовий підходить до кожного прихильника по черзі й питає, чи він знає заяву вступу. Він відповідає, що так. Гніздовий каже прихильникові скласти заяву вступу. Прихильник говорить: "Хочу бути добрим пластовим новачком. Прошу прийняти мене до новацького гурту". З лівого боку гніздового стоїть впорядник роя, який тепер подає гніздовому жовту крайку /хустину/. Гніздовий закладає крайку новачкові на ший, подає йому ліву руку й говорить: "Приймаю тебе до Уладу Пластових Новаків. Від сьогодні ти вже є новачком. Готуйсь!" Подібну церемонію переводиться з кожним прихильником по черзі /заяву вступу все складають індивідуально, ніколи не говорять її цілою групою/. Якщо котрийсь прихильник скаже, що не знає заяви вступу, тоді гніздовий говорить текст заяви, а кандидат повторює за ним. По переведенні заяви, декорується ройовий і гніздовий тотем, а ціле гніздо гукає на честь нових новачків тричі "Слава!" Пластові новачки вступають тепер на свої місця в крузі.

2. РОЗПОВІДЬ /5 хв./: "Орлине серце".

Крик жовтодзьоба долетів до вірлиці-матері, що з високого скельного обриву бистрим оком зорила добичі. Та заки вона змогла долетіти до гнізда, щоб кігтями й клювом стати в обороні дитини - вже людина з її малюком щезла в густому жерепі. Але бистре вірлине око помітило, як хиталися гілячки там, де проходила людина. Грабіжник, що забрав орлятко, хильцем забіг до хатини, яка заховалася на полонині, під густою спиною чатинного ліса.

У побережника, господаря цієї хатини, були дружина, синок та малесенька дівчинка з великими круглими синіми оченятами, русявим волоссям й маленькими ноженятами, якими брязупину ударяла по колиці.

Останній згук орлятового скигління долетів ще до вірлиці, що шуміла повітряними просторами в погоні за грабіжником. Двері хатини затріснулись, а за ними щез мисливець зі своєю здобичкою.

х х х

За грубими дротяними ґратами день і ніч побивалося орленя. Після кількох разів зусиль прорвати дроти й вирватись на волю до високих гір, диких, нагих скель, зелених, шумливих верховіть лісів та синіх небесних просторів - орлятко знесилося; воно сіло посоловіле й нерухоме в кутку своєї клітки-тюрми. Кігтями сильно держалося дрючка, голову втулило в не порослі ще добре пір'ям

крила й дивилось тупим зором у протилежний кут клітки. Не приймало їжі, ані не хотіло пити води, яку йому подавали крізь ґрати. Скулене, сумне не хотіло нікого й бачити, не хотіло нічого чути. В його ж серці діялось щось несамовите. Його мале серце тріпалося живо в пір'ястих грудях; орлятко хотіло дістатись до рідного гнізда, під тепло маминих крил. Як добре було йому на сьєльному виверті у вистеленому заячею шерстю гнізді. Як нетерпляче воно дожидало повороту мами, що полетіла по здобич. Яким радісним скиглінням вітало воно шум могутніх крил вірлиці, коли вона, кружляючи над гніздом, спускалася із здобиччю в кігтях у ниж. У її кігтях завжди було щось смачне для вірляти: чи полохливий засць, якого швидкі ноги не врятували від короля птахів, чи маленьке ягнятко, що його не встеріг чабан на зеленій полонині, чи чорнооке, боязке сернятко, що в гнізді дожидало мами, яка пішла до водопою, чи врешті, коли лови не вдалися, миша, або вуж, або ще щось інше...

І ниділо орлятко з дня на день. Гасли його дикі очі, обезсилились молоді крила. Вже не скигліло, лише похнюплене сиділо нерухомо в кутку клітки...

Малий Івась з першого дня зацікавився орлятком. Він дивився на нього крізь щілини поміж залізними прутами клітки, але боявся близько підходити. У перших днях неволі воно било як навіжене крилами та кидалось на стіни клітки. Небезпечно було тоді підступати. Та коли за кілька днів пташинка успокоїлася й посоловіла, Івась підійшов до клітки й став промовляти до пір'ястого в'язня ласкавими словами, та орлянка не хотіло й слухати його.

Івась був терпеливий. І коли його батько, стрілець-побережник, знеохотився тим, що орлятко не хотіло їсти й пити, Івась переняв піклування дикого малятка на себе. Він терпеливо кілька разів денно змінював воду в'язневій й приносив йому їжу, яку міг найкращу. Ловив жаби в ставку, часом вдалося спіймати рибку, деколи давав орляті шматок м'яса, яке дістав на обід. Жаль йому було пір'ястого в'язня, що так сумував за рідним гніздом і матір'ю-вірлицею. Йому хотілося конечно допомогти вірляті, а коли побачив, що ця їжа противна - побіг нишком у хлівець і піймав малого крілика, щоб жертвувати його для свого пір'ястого в'язня. Вкинув крілика крізь ґрати в клітку. І дивне, запахом крілячого свіжого м'яса очунялося хижє малятко зі свого отупіння, кігті стиснули кріпке поруччя, голова почла жвавіше рухатися і раптом воно кинулося на крілика та клювом стало рвати м'ясо клаповухого звірятка - йому здавалося, що мати-вірлиця саме принесла йому їжу. З того ж дня Івась та орлятко стали приятелями. Дружні зв'язки між хлопчиком та птицею затіснялись чимраз дужче. Івась гладив крізь щілини рідке пір'я свого друга, а орлянка приязним скиглінням віддячувалося йому. Згодом, коли Івась відходив від клітки, воно злітало до ґрат і дзьобом гладило його руку.

Не знало орлятко, що там, у синяві небесних висот малою пятачкою чорніє його мама, що на дужих своїх крилах ширяє понад хату побережника, й щодня виглядає даремно свою дитину.

x x x

Були жнива. Побережник пішов у ліс, Івась доглядав овець, а мати жала ячмінь, що миршаво ріс на кам'янистому ґрунті. Маленька дівчинка з великими, синіми очима, з русим волоссячком і маленькими ніжками спала собі спокійно попід снопом ячменю. Нараз велика тінь майнула на ячмінному стернищі, розлягся шум могутніх крил і різкий плач дитини. Заки перелякана мати отряслася зі збентеження, її очам представився жажливий вид: махаючи дужи-

ми крилами піднімалася поволі вгору вірлиця, держучи в кігтях маленьку дівчинку. Крик розпуки завмер у горлянці нещасної матері... та вмить материне серце прийшло їй на допомогу. Прожогом кинулася в двері хатини й за хвилину вибігла, несучи високо над головою орлятку. Благальним рухом піднімала його вгору. Мовчки одне материне серце до другого - Серце матері-людини до дикого серця хижака. І, о диво, людина й птах зрозуміли себе... Поволі колуючи, чимраз більше й більше опускалася вірлиця з маленькою дівчинкою в кігтях, поки обережно не поклати синьою назад на давнє місце побіч снопа. А тоді вхопила з рук матері орлятку й пошуміла з ним понад верховіття ялиць у своє скельне гніздо.

х х х

Проїшов деякий час... Був гарний день... Золоте сонечко котилося повагом по голубому небі... Івась пас корови, а малесеньке русявеньке дівчатко бігало по полонині. Мати сиділа під оборогом і плела кошик з пруття.

Нараз із-за верхів дерев із шумом злетів униз король птиць, скельний орел, напрямлюючись на дівчинку. З криком кинулась мати захищати свою дитину. Але орел спокійно покружив над її русою волівкою й зачепив легесенько кінцем крила кучеряве волоссячко. А потім підлетів до Івася й клював погладив його руку.

Друг пізнав друга. Це те саме орлятку, якому Івась дав свого любимця-крилика, щоб рятувати пір'ястого приятеля від голодової смерті. Але тепер це не орленя, а дужий орел. Тверде хижацьке серце володаря скель зберегло приязнь; птах прилетів, щоб віддати свого друга-людину, щоб відновити дружні зв'язки. І з того ж дня часто відвідував скельний орел Івася та його маленьку сестричку...

/Муравленко, "Вогонь Орлиної Ради"/.

3. ПІСНЯ /5 хв./: "Коли візьму хустину" /гляди: зайняття чч. 6 і 7/.

4. РОЗПОВІДЬ /5 хв./: "Колобок".

Були собі дід та баба та дожились уже до того, що й хліба нема. Дід і просить:

-Бабусю! Спекла б ти колобок!

-Та з чого ж я спечу, коли й борошна нема?

-От, бабусю, піди в хижку та назмітай у засіку борошенця, то й буде на колобок.

Послухалась баба, пішла в хижку, назмітала в засіку борошенця, витопила в печі, замісила яйцями борошно, спекла колобок та й поклати на вікні, щоб простигав. А він лежав, лежав на вікні, а тоді з вікна та на призьбу, а з призьби та на землю в двір, а з двору та за ворота та й побіг-покотився дорогою.

Біжить та й біжить дорогою, коли це назустріч йому зайчик.

-Колобок, колобок, я тебе з'їм!

А він каже:

-Не їж мене, зайчику-лапанчику, я тобі пісеньки заспіваю.

-Ану заспівай!

-Я по засіку метений,

Я на яйцях спечений,-

Я від баби втік,

Я від діда втік,

То й від тебе втечу!

Та й побіг знову. Біжить та й біжить дорогою... Перестриває його вовк:

-Колобок, колобок, я тебе з"ім!
 -Не їж мене, вовчику-братіку, я тобі пісеньки заспіваю.
 -Ану заспівай!

-Я по засіку метений,
 Я на яйцях спечений,-
 Я від баби втік,
 Я від діда втік,
 Я від зайця втік,
 То й від тебе втечу!

Та й побіг. Знову біжить та й біжить дорогою... Перестривав його ведмідь:

-Колобок, колобок, я тебе з"ім!
 -Не їж мене, ведмедику-братіку, я тобі пісеньки заспіваю.
 -Ану заспівай!

-Я по засіку метений,
 Я на яйцях спечений,-
 Я від баби втік,
 Я від діда втік,
 Я від зайця втік,
 Я від Вовка втік,
 То й від тебе втечу!

Та й побіг. Біжить та й біжить дорогою... Стрічається з лисичкою:

-Колобок, колобок, я тебе з"ім!
 -Не їж мене, лисичко-сестричко, я тобі пісеньки заспіваю.
 -Ану заспівай!

-Я по засіку метений,
 Я на яйцях спечений,-
 Я від баби втік,
 Я від діда втік,
 Я від зайця втік,
 Я від вовка втік,
 Від ведмедя втік,
 То й від тебе втечу!

-Ну й пісня ж гарна!- каже лисичка. -От тільки я недочував трохи. Заспівай-бо ще раз та сідай до мене на язик, щоб чутише було.

Колобок скочив їй на язик та й почав співати:

-Я по засіку метений,
 Я на яйцях спечений,-
 Я від баби втік...

А лисичка - гам його! Та й із"їла.

5. САМОДІЯЛЬНА ГРА /10 хв./: "Колобок" /інсценізація розповіді/.

6. ВІРШ /5 хв./: "Ой, найму я ведмедика".

Ой найму я ведмедика
 За плугом ходити,
 А вовчика сіренького
 Волики гонити,
 А зайчика маленького
 Передні водити.
 Сама піду до господи
 Обідать варити.

Як розсердився ведмедик
 Та плуг поламав,
 А вовчичок сіресенький
 Воли розігнав,
 А зайчичок малесенький
 Ізлякався,
 В темні луги, густі кущі
 Заховався.

7. ТАНОК /10 хв./: "Шевчик" /гляди: Зайняття ч. 7/.

8. ПОДЯКА ЗА ДОБРІ ВЧИНКИ /10 хв./

9. МОЛИТВА /10 хв./:

Отче Наш і Богородице Діво. Новацька вечірня молитва /гляди: Заняття ч. 2/.

10. НАДОБРАНІЧ /5 хв. - гляди: Зайняття ч. 3/.

К І Н Е Ц Ь.